

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ОБЛАСТЕН УПРАВИТЕЛ НА ОБЛАСТ ПЛЕВЕН

УТВЪРДИЛ:

РАЛИЦА ДОБРЕВА
ОБЛАСТЕН УПРАВИТЕЛ НА
ОБЛАСТ ПЛЕВЕН

СЪГЛАСУВАЛИ:

**ОБЛАСТЕН СЪВЕТ ЗА РАЗВИТИЕ НА
ОБЛАСТ ПЛЕВЕН**

РЕНИ КАРАИВАНОВА
ДИРЕКТОР НА РДСП - ПЛЕВЕН

**Областна стратегия за
развитие на социалните
услуги в област Плевен
(2016 г - 2020 г)**

Декември 2015 г

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

<u>Тема</u>	<u>Страница</u>
Резюме	5
Раздел А: Контекст и оценка на нуждите	4
1. Контекст.	4
1.1. Предистория: как е създадена стратегията.	4
1.2. Обхват и фокус на стратегията.	8
1.3. Съответствие с международни, национални и местни политики.	8
1.3.1. Национални приоритети в развитието на социалните услуги.	8
1.3.2. Институционална рамка на предоставянето на социалните услуги.	9
1.3.3. Стратегически документи на международно, национално, областно и общинско ниво.	10
2. Изводи от анализа на ситуацията и оценката на потребностите в област Плевен.	11
2.1. Тенденции в развитието на област Плевен.	11
2.2. Идентифицирани рискови групи и потребности.	30
2.3. Изводи за състоянието на мрежата от услуги в областта.	47
Раздел Б: Стратегия за развитие на социалните услуги.	50
3. Визия и цели.	50
3.1. Визия.	50
3.2. Ценности и принципи.	50
3.2.1. Ценности.	50
3.2.2. Принципи.	50
3.3. Приоритети на областната стратегия. Приоритетни целеви групи.	51
3.3.1. Приоритетни направления.	51
3.3.1.1. Приоритетно направление „Грижа за децата”.	51
3.3.1.2. Приоритетно направление „Грижа за възрастни от уязвими групи”.	52
3.3.1.3. Приоритетно направление „Грижа за старите хора”.	53
4. Интервенция – социални услуги и мерки	55
4.1. Мерки и дейности по Приоритетно направление „Грижа за децата”	56
4.2. Мерки и дейности по Приоритетно направление „Грижа за възрастни от уязвими групи”	62
4.3. Мерки и дейности по Приоритетно направление „Грижа за старите хора”	66
5. Логическа рамка и ключови индикатори за успех	68
6. Система на мониторинг и оценка	68
6.1. Цели и задачи на мониторинга и оценката	68
6.2. Изграждане на система за мониторинг и оценка на стратегията	70

6.2.1. Създаване на звено за мониторинг и оценка	70
6.2.2. Планиране и изпълнение на дейностите за мониторинг и оценка	71
Раздел В: План за действие	72
7. Институционална рамка на изпълнението на стратегията	72
7.1. Отговорности и роли в изпълнението на стратегията	72
7.2. Механизми на партньорството	81
8. Ресурси	82
8.1. Изграждане на капацитет за изпълнение на стратегията	82
8.2. Финансиране	84
9. Комуникационна програма	84
9.1. Цели, задачи и методи	84
9.2. Оперативно изпълнение на комуникационната програма	87
10. Етапи в изпълнението на стратегията	88
Раздел Д: Приложения	89

Областната стратегия за развитие на социалните услуги е приета от Областния съвет за развитие на област Плевен на заседание, проведено на 14 декември 2015 г., и утвърдена със Заповед на Областен управител на област Плевен.

Стратегията е отворен и гъвкав документ, подлежащ на промяна, допълване и усъвършенстване в отговор на възникнали нови потребности и в съответствие с променящите се условия, нормативна база и икономическа среда.

Резюме

Областната стратегия за развитието на социалните услуги в област Плевен (2016 – 2020 г.) е разработена като секторна политика в област Плевен и е представена пред Областния съвет за развитие. Тя е създадена в процес на партньорство между заинтересованите страни в област Плевен и разработена от Областния оперативен екип, създаден със Заповед №РД-09-96/02.07.2015 г., на Областен управител на област Плевен с прякото участие на Областна администрация, 11-те общини, областните координатори по Проект „Развитие на системата за планиране и предоставяне на социални услуги на регионално равнище”, Регионалната дирекция „Социално подпомагане” (РДСП) и териториалните дирекции „Социално подпомагане”, НПО, граждански организации, местнобазирани държавни институции, представители на целевите общности и рисковите групи.

Осигурен беше достъп до почти всички налични източници на информация в областта, като:

- Анализи, доклади, стратегически документи на национално, областно и местно ниво.
- Статистически бази-данни, редовно събирани и актуализирани от:
  - институциите на областно ниво - като РДСП, РИО на МОН, РЗИ, РЗОК, ДБТ;
  - общинска администрация – ГРАО и отделите, отговорни за социални, образователни и хуманитарни дейности и др.;
  - ДСП и отделите „Социална закрила” в общините;
- Местни комисии за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни, РУ на МВР, Детска педагогическа стая, които текущо документират своя опит и практика и разполагат със статистика за специфични групи на деца в риск.
- Данни, документация и експертиза на доставчиците на услуги за действащите социални услуги в общините.
- Училища, болници, лични лекари и пр., които разполагат с информация за състоянието на свързаните сектори със социалните услуги.
- Граждански организации и НПО.

В процеса на планиране бяха включени представители на всички заинтересовани страни от областта, обединени в работни групи на териториален принцип по общини и тематични групи по ключовите компоненти на стратегията.

Обхват:

Стратегията задава както областната рамка, така и параметрите на социалните услуги във всяка от общините на територията на областта. В географско отношение стратегията покрива всички общини на територията на област Плевен, в това число малките изолирани населени места, където живеят малобройни рискови групи. За да се преодолее неравномерността в развитието и достъпа до социални услуги Областната стратегия обхваща всички рискови групи и проектира развитието както на социалните услуги, така и на пакет от общински политики и хоризонтални мерки за социално включване, насочени към устойчиви решения на техните проблемите. Планираните

услуги и мерки за социално включване ще се изпълняват на територията на областта през следващите **5 години – от 2016 до 2020 година**, включително.

Визия:

В дългосрочен план Областната стратегия за социалните услуги цели да превърне област Плевен в регион с достъпни, разнообразни и качествени социални услуги, които допринасят за подобреното качество на живота, максималната самостоятелност, пълноценната реализация и грижа за индивидите и общностите в риск.

Основна ценност за стратегията е всяко човешко същество със своята уникалност на възможностите за реализация, без значение на етническа принадлежност, пол, здравен статус, възраст, социално положение. Други водещи принципи, към които се придържа стратегията са недискриминация, обществена солидарност и толерантност към всички социални групи, зачитането на човешките права и съответствие на социалните услуги с международно признатите права на човека и права на детето, водещи интереси на детето и на потребителите при планиране и предоставяне на социални услуги, благосъстояние на децата, семействата, уязвимите общности и индивиди.

Ключовите приоритетни направления на Областната стратегия са изведени в съответствие с идентифицираните потребности на рисковите групи и необходимостта от спешна намеса за решаване на основни критични социални проблеми на жителите на областта.

Раздел А: Контекст и оценка на нуждите.

1. Контекст.

1.1. Предистория: как е създадена стратегията.

Областната стратегия за развитието на социалните услуги е създадена в процес на партньорство между заинтересованите страни в област Плевен – Областна администрация, 11-те общини, областните координатори по Проект „Развитие на системата за планиране и предоставяне на социални услуги на регионално равнище”, Регионалната дирекция „Социално подпомагане” (РДСП) и териториалните дирекции „Социално подпомагане”, НПО, граждански организации, местнобазирани държавни институции, представители на целевите общности и рисковите групи.

Представя се цялостен модел на планиране, развиване и предоставяне на социални услуги на областно и общинско ниво, насочен към подобряване на достъпа до качествени социални услуги, повишаване на ефективността и ефикасността на системата за социални услуги и използването на структурните фондове на Европейския съюз. Областното планиране се осъществява с прякото участие на всички заинтересовани страни, доставчици на услуги, граждански организации, местно базирани държавни институции, представители на целевите общности и рисковите групи. Областната стратегия е продукт на съвместните усилия на Областна администрация Плевен, представителите на институции и общини от област Плевен и обобщава резултатите от проучването и оценката на потребностите от социални услуги на територията на област Плевен, проведено през втората половина на 2015 г.

Нормативно разработването на областни и общински стратегии и годишни планове за развитие на социалните услуги е регламентирано със Закона за социално подпомагане и на Правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане.

При разработването на Стратегията са прилагани количествени и качествени методи, сравнителен анализ на състоянието и тенденциите в свързаните сектори, анализ на силните и слабите страни.

С участието на всички заинтересовани страни процесът на планиране премина през следните етапи:

Етап 1: Създаване на организация и изграждане на партньорства.

Формира се Областния оперативен екип утвърден със Заповед №РД-09-96/02.07.2015 г., на Областен управител на област Плевен. Проведена беше координационно-информационната среща с представители на 11-те общини в област Плевен, изградиха се териториалните групи по общини и се проведе Първото заседание на Областен оперативен екип и Областен екип за стратегическо планиране, в които участваха:

- Представители на областна администрация – Плевен;
- Общински координатори;
- Териториални групи;
- Доставчици на услуги;
- Представители на рисковите групи, за които са предназначени социалните услуги;
- Неправителствени организации;
- Регионална дирекция „Социално подпомагане” – Плевен;
- Регионален инспекторат по образованието - Плевен;
- „Регионална служба по заетостта” - Ловеч
- Регионална здравна инспекция - Плевен;
- Териториално статистическо бюро.

Етап 2: Проучване за оценка на ситуацията и потребностите на рисковите групи.

Беше събрана, обобщена и анализирана необходимата информация за разработването на доклад-анализите на ситуацията. Разработиха се Анализите на ситуацията и оценка на потребностите във всички общини на областта. Въз основа на общинските анализи се разработи Анализът на ситуацията и оценка на потребностите в област Плевен.

Проведе се второ заседание на Областен оперативен екип и Областен екип за стратегическо планиране по изготвянето на Областната стратегия за развитие на социалните услуги, на която освен обсъждане на доклад-анализа на областта, се формулираха визията и ценностите на Стратегията за развитие на социалните услуги. Формулираха се и водещи принципи, които ще въздействат за постигане на

съответствие със споделените ценности. Определиха се приоритетните направления и се сформираха Тематичните работни групи, както следва:

- Тематична работна група по приоритетно направление ”Грижа за децата”;
- Тематична работна група по приоритетно направление ”Грижа за възрастни от уязвими групи”;
- Тематична работна група по приоритетно направление ”Грижа за старите хора”;

Етап 3: Стратегическо планиране.

- Информацията беше събрана и обобщена от общините свързана с планираните социални услуги, които да бъдат включени в Стратегията.

Разработи се проектът на Областна стратегия за развитие на социалните услуги.

Етап 4: Финализиране на областната стратегия.

Проведе се областна работна среща за обсъждане на проекта на Областна стратегия за развитие на социалните услуги. Проектът се внесе за обсъждане от Областния съвет за развитие.

1.2. Обхват и фокус на стратегията.

Обхватът на стратегията покрива широк кръг социо-икономически проблеми, демографски тенденции, общо състояние на сектора социални услуги в област Плевен като осигурени човешки ресурси, достъп, капацитет и качество на наличните услуги.

Потърсена е обратна връзка и за нагласите и очакванията от областното планиране на заинтересованите страни – местна власт, ДСП, граждански организации, доставчици и потребители на социални услуги. В географско отношение обхватът на стратегията покрива област Плевен и всички 11 общини на нейна територия.

Въпреки развитието на социални услуги в общността, в област Плевен продължават да действат и специализирани институции. В тази връзка областното планиране има за цел да очертае насоките за създаване на мрежа от социални услуги, която отговаря на нуждите на рисковите групи и е ефективна в своето действие от управленска и икономическа гледна точка. Стратегията включва на първо място социалните услуги, които ще работят на територията на областта през периода 2016 – 2020 г. Стратегията задава както областната рамка, така и параметрите на социалните услуги във всяка от общините на територията на област Плевен. Включени са както съществуващите вече услуги, така и развитието на нови социални услуги.

В стратегията са включени социални услуги за всички рискови групи на територията на областта, като са изведени нейните приоритети като целеви групи и услуги за периода на действието ѝ, въз основа на проблемите и наличните ресурси.

1.3. Съответствие с международни, национални и местни политики.

1.3.1. Национални приоритети в развитието на социалните услуги.

Стратегията за развитие на социалните услуги на територията на област Плевен 2016-2020 година е изработена и съобразена в съответствие с изискванията на редица международни, национални и местни стратегически документи.

От 2000 г., държавата провежда целенасочена реформа в сферата на социалните услуги, която стартира първо в сферата на услугите за деца и след това преминава и към услугите за другите възрастови групи. Реформата е насочена към деинституционализация и децентрализация на социалните услуги. От система от специализирани институции, които предлагат универсален отговор на различните потребности и проблеми на хората се премина към създаване на социални услуги в общността, които индивидуализират подхода към индивидите и групите в риск и целят интегрирането им в социалните общности. Затова отговорностите за управлението на социалните услуги на местно ниво са поети от общините. Последователната практика на децентрализация намери израз и във въвеждането на регламентите и практиката на договаряне на социалните услуги с частни доставчици. Наред с това, редица от социалните услуги са разпределени неравномерно по отношение на територията на страната и на областите, в това число и област Плевен.

Национален социален доклад на Република България за 2013-2014 г., определя като свой фокус:

- Активно включване на пазара на труда;
- Развитие на междусекторни услуги за социално включване;
- Осигуряване на устойчивост и адекватност на социалните плащания;
- Осигуряване на равен достъп до качествено образование;
- Осигуряване на равен достъп до качествено здравеопазване;
- Подобряване на жилищните условия на уязвими групи.

1.3.2. Институционална рамка на предоставянето на социалните услуги.

В процеса на планиране са включени основните институции с отговорности по отношение на планирането, създаването, предоставянето и управлението на социалните услуги, а именно:

- Министерство на труда и социалната политика (МТСП) – създава държавната политика в сферата на социалното подпомагане и социалните услуги, определя националните приоритети, заедно с Министерство на финансите определя държавно-делегираните дейности в социалните услуги и разработва разходните стандарти за финансиране на социалните услуги;
- Министерство на финансите – определя разходните стандарти и тавани за финансиране на социалните услуги в страната;
- Агенцията за социално подпомагане (АСП) разрешава откриването и закриването на социалните услуги – държавно-делегирана дейност, разработва методики за социални услуги, инспектира социалните услуги, поддържа регистър на доставчиците на социални услуги. Чрез Дирекциите Социално подпомагане се предоставят и социални услуги;

- Държавната агенция за закрила на детето (ДАЗД) – лицензира доставчиците на социални услуги за деца, контролира стандартите и критерии за социални услуги за деца и семейства.
- Областен управител и Областен съвет за развитие и областни комисии, които имат отношение към планирането във всички сфери, в т.ч. и на социалните услуги;
- РДСП, която изготвя становища за откриването/закриването на социални услуги – държавно-делегирана дейност;
- Общините – създават общинската политика по отношение на социалните услуги, създават и предоставят социални услуги; възлагат и договарят предоставянето на социални услуги с външни доставчици, контролират тяхното качество;
- Доставчици на социални услуги (общините, както и вписаните в регистъра на Агенцията за социално подпомагане физически лица, регистрирани по Търговския закон, и юридически лица);
- Дирекции “Социално подпомагане”, които са ангажирани с идентифицирането на случаи, оценка и насочване към различни доставчици на социални услуги;
- Обществените съвети за социално подпомагане в общините, ангажирани с обществения контрол;
- Организации с нестопанска цел и представители на рисковите групи.

1.3.3. Стратегически документи на международно, национално, областно и общинско ниво.

Стратегията съблюдава принципите на основните международни нормативни актове, визиращи насоките за осъществяване на приоритетни политики в сферата на социалното развитие, които са:

- Всеобща декларация за правата на човека на ООН;
- Конвенция на ООН за правата на детето;
- Конвенция за правата на хората с увреждания на ООН;
- Международния пакт за социални, икономически и културни права.

В документи на национално ниво, като:

- Национална стратегия за детето 2008 – 2018 година;
- Национална стратегия за демографско развитие на Република България 2006 – 2020 година.

В документи на областно и общинско ниво в област Плевен:

- Областна стратегия за развитие на област Плевен (2014 – 2020);
- Общински планове за развитие;
- Общински програми за закрила на детето;
- Областни и общински програми и стратегии, във връзка с развитието на социалните услуги на ниво община;

- Стратегия на област Плевен за интегриране на ромите (2013-2020)

Областната стратегия следва и принципите на законосъобразност и обвързаност с нормативната уредба на Република България – Конституция, Семейен кодекс, Кодекс на труда, Наказателен кодекс, Закон за закрила на детето, Закон за социално подпомагане, Закон за местното самоуправление и местната администрация, Закон за интеграция на хората с увреждания, Закон за закрила от дискриминация и др., както и съответните подзаконовни нормативни актове.

2. Изводи от анализа на ситуацията и оценката на потребностите в област Плевен.

2.1. Тенденции в развитието на област Плевен.

Област Плевен обхваща централната част на Дунавската равнина и част от Предбалкана с площ от 4653,3 км². Област Плевен граничи с областите Враца, Ловеч и Велико Търново а на север с река Дунав. Най-важните водни ресурси в региона са река Дунав и нейните притоци, реките Искър, Вит и Осъм. Районът предлага условия за екотуризъм. Областта има повече от 450 археологически и културни обекти, като от тях, около 215 паметници на Руско-турската освободителна война от 1877-1878.

Територията на областта обхваща 11 общини: Белене, Гулянци, Долна Митрополия, Долни Дъбник, Искър, Кнежа, Левски, Никопол, Плевен, Пордим и Червен бряг. Административно селищното устройство на областта включва 123 населени места, от които 14 града и 119 села.

Основните проблеми, идентифицирани от анализа на сегашната ситуация и оценката на потребностите от социални услуги в област Плевен, поставят редица въпроси за състоянието и развитието на тези услуги. Анализът на ситуацията дефинира факторите, формиращи рисковите групи, имащи нужда от социални услуги и причините довели до това им състояние на неравнопоставеност спрямо останалото население.

По данни от НСИ към 31.12.2014 г., населението на област Плевен наброява **255 749** души, от тях **125 102** мъже и **130 647** жени.

Населението на област Плевен е около 3.5% от населението на страната. За периода 2012-2014г. се наблюдава около 3% спад на населението, което от 263 020 души е намаляло на 255 749. Той е различен за отделните общини, като е най-голям за Белене и Гулянци. В Плевенска община е съсредоточена голяма част от населението на областта – 49.1%, следвана от община Червен бряг – 10.3%, а най-малко е в община Пордим - 2.3% от цялото население. Жителите на градовете в областта представляват 66.7 %, а тези в селата са 33.3 %. Жените са 51.1 % от населението.

Възрастовата структура на населението през последните години показва неблагоприятни тенденции. Относителният дял на възрастните хора /над 60 години/ през 2014 г. – 32.1%, леко увеличава нивата от предходните години /2013 г. – 31.9% и 31.4% за 2012г. /, т.е. тенденцията на застаряване на населението продължава.

Основните тенденции в демографските процеси са:

- Област Плевен има **отрицателен естествен прираст**, дължащ се на по-ниска раждаемост и по-висока смъртност. Структурата на населението е от

регресивен тип. Друг обезпокоителен процес е обезлюдяването на малките общини;

- Наблюдава се тенденция на **застаряване на населението** в област Плевен;
- Активното население **мигрира** от по-малките общини към по-големите и областния център, към други части на страната, не малка част в чужбина. Това се дължи на търсене на по-добра реализация и по-добър стандарт на живот. От тези процеси потърпевши са по-малките общини. В селата преобладаващата част от населението е над 65 годишна възраст, по-голяма част от тях живеещи самотно.
- Населението в областта е със **смесен етнически състав**. Според данните от преброяването от 2011 г., българската етническа група в областта е 219 612 (91,40 %), турската етническа група е 8 666 (3,61 %), и на ромската: 9 961 (4,15 %).

Извод: Област Плевен може да бъде причислена към средно развитите в социално-икономически аспект области. В значителна степен тенденциите, характерни за страната, са валидни и за региона. Възпроизводството на населението е въпрос от особена важност, свързан не само с демографското развитие на областта, но и с формирането на трудовите ресурси. Перспективите в тази връзка са неблагоприятни. Населението намалява ежегодно и застарява. От години в областта и естественият и механичният прираст са отрицателни. Все по – малко лица в работоспособна възраст издържат все повече „зависими“ такива (под 15 и на 65 и повече години).

Етнически състав на населението.

Според данни на НСИ от последното преброяване на населението през 2011 г., етническият състав в област Плевен е както следва:

Етническа група (2011):

- българи: 219 612 (91,40 %);
- турци: 8 666 (3,61 %);
- роми: 9 961 (4,15 %);
- други: 2 026 (0,84 %).

Вероизповедание (2011):

- Самоопределили се: 194 919 души;
- православни: 153 050 (78,52 %);
- мюсюлмани: 4 780 (2,45 %), други: 37 089 (19,03 %)

Област Плевен има създадена и действаща Областна стратегия за интегриране на ромите 2013-2020 г. Стратегията е документ, задаващ насоките за изпълнение на политиката за социална интеграция на ромите на областно ниво и е приета в изпълнение на Националната стратегия на Република България за интегриране на ромите (2012 - 2020 г.)

Изпълнението на заложените мерки в Националната стратегия на Република България за интегриране на ромите (2013-2020 г.), се осъществяват на територията на област Плевен чрез Планове за действие за интеграцията на ромите в общините, както и на Стратегията на област Плевен за интегриране на ромите 2013-2020 г.

Областният управител на Област Плевен координира изпълнението на приоритетите на Стратегията на област Плевен за интегриране на ромите (2013 - 2020 г.)

Със Заповед на Областния управител е определено Звено за мониторинг и оценка, което следи за оперативното изпълнение на дейностите в Стратегията на Област Плевен за интегриране на ромите (2013-2020). В началото на всяка година Звеното за мониторинг представя отчет във връзка с изпълнението на заложените приоритети в стратегията до Националния съвет за сътрудничество по етническите и интеграционни въпроси.

В началото на 2015 г., е изготвен Мониторингов доклад, който е първия след приемане на Стратегията на област Плевен за интегриране на ромите (2013 - 2020 г.). В него е отчетено извършената дейност по шестте приоритета от План за действие, съобразно ангажиментите и отговорностите на ресорните институции и прилагането на мерки в съответната област, насочени към интегриране на ромската общност в българското общество и е в резултат на съвместната им работа.

9 от 11-те общини на територията на област Плевен имат създадени и действащи общински планове за интеграция на ромите. Общинските планове са актуализирани с период на действие от 2014 до 2017 г., според указанията на Национален съвет за сътрудничество по етническите и интеграционните въпроси към Министерския съвет (НССЕИВ). В редица Плевенски общини се създава партньорство между неправителствените организации и самите общини, като вече се предлагат иновативни решения за повишаването на нивата на заетост в ромска общност, както и обучението им на територията на общините.

Медиаторите на територията на област Плевен за периода 2012 – 2014 са 5 бр.

Съответно 1 в община Плевен, 2 в община Кнежа, 1 в община Червен бряг и 1 в община Долна Митрополия, които са крайно недостатъчни за територията на областта.

По данни на Националния статистически институт от преброяването на населението и жилищния фонд от месец февруари 2011 г., ромите остават третата по големина етническа група в България. В област Плевен като българи са се самоопределили - 91,4%. Ромският етнос е втори по численост след българския, като са се самоопределили като роми 9 961 души, с относителен дял 3,69%, който се е увеличил незначително в сравнение с 2001 г., когато те са били 9 777 души, или 3,13%.

Лицата от ромската етническа група в област Плевен са разпределени териториално по общини, както следва:

Според данни на НСИ от последното преброяване през 2011 г., най-голям е дялът на самоопределилите се като роми в общините Плевен – 4 626 души (3,53%), Червен бряг – 1 077 души (3,87%) Долна Митрополия – 1 046 души (5,21%), Кнежа – 948 души (6,86%), Долни Дъбник – 922 души (7,90%), и Левски – 683 души (3,42%). С нисък дял са общините Гулянци – 211 души (1,71%), Никопол – 144 души (1,55%), Искър – 143 души (2,08%), Белене – 92 души (0,89%), и Пордим – 69 души (1,07%).

Извод: Продължава тенденцията част от хората, които околното население назовава като „роми” или „цигани” да се самоопределят като българи, турци, румънци и др., което произтича от правото на преброяваното лице само да определи етническата си принадлежност или да не посочи такава. Това значително затруднява определянето на тяхната реална бройка.

В процеса на работа периодично се провеждат работни срещи между общини и Областна администрация във връзка с работата по изпълнението на приоритетите заложи в Националната стратегия за интеграция на ромите. Отчита се много активен диалог между местните и областните власти в реализацията на дейностите по стратегическите документи.

Миграция

Населението в област Плевен съхранява наблюдаваните тенденции за страната – да мигрира към големите градове. Преобладаващата част от населението в областта живее в градовете. Данните показват неравномерното разпределение на населението по общини. Поради различните условия за труд и обитаване в отделните общини от областта, съществуват и значителни различия в средната географска гъстота на населението им.

Механично движение на населението през 2014 г. по области, общини и пол – по данни на НСИ (Таблица 1)

	Общини	Заселени			Изселени			Механичен прираст		
		Всичко	Мъже	Жени	Всичко	Мъже	Жени	Всичко	Мъже	Жени
	Област Плевен	3 762	1 665	2 097	4 787	2 265	2 522	-1 025	-600	-425
1	Белене	112	53	59	210	115	95	-98	-62	-36
2	Гулянци	147	68	79	167	70	97	-20	-2	-18
3	Долна Митрополия	335	148	187	344	152	192	-9	-4	-5
4	Долни Дъбник	198	93	105	192	82	110	6	11	-5
5	Искър	95	43	52	105	51	54	-10	-8	-2
6	Кнежа	128	53	75	240	108	132	-112	-55	-57
7	Левски	269	103	166	331	135	196	-62	-32	-30
8	Никопол	140	59	81	126	59	67	14	0	14
9	Плевен	1 828	807	1 021	2 512	1 243	1 269	-684	-436	-248
10	Пордим	128	62	66	126	66	60	2	-4	6
11	Червен бряг	382	176	206	434	184	250	-52	-8	-44

Тенденцията която се наблюдава в Таблица 1 е увеличаване на броя на напусналите областта, като съотношението заселени – изселени е 3 762 към 4 787 души. Като съотношение заселени – изселени най-голям е броят на изселените лица от община Белене, следва община Плевен. Общината с най-малък брой изселени лица е община Никопол.

Извод: В Плевенска област тече процес на реструктуриране на населението, дължащо се на миграционните процеси. Активното население мигрира от по-малките общини към по-големите и областния център, към други части на страната, не малка част в чужбина. Това се дължи на търсене на по-добра реализация и по-добър стандарт

на живот. От тези процеси потърпевши са по-малките общини, в някои от които неактивното население, без децата, представлява от 40 до 50% от цялото население. В селата преобладаващата част от населението е над 65 годишна възраст, по-голяма част от тях живеещи самотно.

Макро-икономически показатели.

БВП и БДС по икономически сектори и райони с данни за 2013 г., – по данни на НСИ (Таблица 2)

UTS код	Статистическа зона (NUTS I)	Статистически район (NUTS II)	Област (NUTS III)	БДС по икономически сектори			БДС, Млн.лв.	БВП, Млн.лв.	БВП на човек от населението, лв.
				Аграрен	Индустрия	Услуги			
BG	БЪЛГАРИЯ			3 778	19 311	46 037	69 126	80 282	11 050
BG3	Северна и Югоизточна България			2 422	9 265	14 864	26 551	30 836	8 382
BG31		Северозападен район		633	1 604	2 619	4 856	5 640	6 903
BG311			Видин	79	93	301	474	551	5 707
BG313			Враца	154	574	543	1 271	1 476	8 202
BG315			Ловеч	96	288	458	842	978	7 154
BG312			Монтана	134	241	436	811	942	6 607
BG314			Плевен	169	408	880	1 457	1 693	6 481

Област Плевен е с по-нисък БВП на лице от създадения средно за страната и за Северозападния район. Към 2013 г. при среден БВП на лице за страната 11 050 лв. и за Северозападния район - 6 903 лв., за област Плевен размерът на създадения БВП е 6 481 лв. В сравнение с останалите 4 области в обхвата на Северозападния район област Плевен изпреварва само област Видин по този показател.

По отношение на ръста на БВП, област Плевен е на водеща позиция, следвани от области Враца, Ловеч, Монтана и Видин.

Структура на предприятията.

Към 2012 г. на територията на област Плевен функционират общо 9 339 предприятия от нефинансовия сектор. По брой на заетите в тях лица, преобладаващата част от тях са от типа “микро” и “малки”. Средните и малки предприятия са малко на брой. Техният относителен дял е едва 1,5% от общия им брой. Това са производствени единици както от вторичния сектор, така и от третичния (учебни заведения – университети, болнични заведения, търговски обекти и др.).

Бизнесът в областта се е разгърнал предимно в микро предприятия, което е характерна тенденция в цялата страна – 90,4% от всички регистрирани предприятия са със заети лица под 9 души. 8% са предприятията са със заети лица между 10 и 49 души и 1,6% – между 50 и 250 души.

Структура на икономиката.

Динамиката в размера на БДС за периода 2013 г. показва, водещо място на област Плевен, следвана от области Враца, Ловеч, Монтана и Видин. Развитите обслужващи функции на някои от по-големите общини в област Плевен също е фактор за по-високия размер на БДС.

Земеделски кооперации и частни земеделски сдружения развиват своята дейност в повечето населени места в областта. Специализирани са в производства, изискващи висока степен на механизация. Промислеността е представена главно от машиностроене, текстилно, трикотажно и шивашко производство.

В периода 2016-2020 г. институциите от област Плевен ще продължат да предприемат конкретни мерки за повишаване на инвеститорския интерес и да оказват съдействие на бизнеса при заявени инвестиционни намерения. За успешното развитие на промислеността в областта могат да се използват възможностите за финансиране, които ще се предоставят по различни финансиращи програми.

Промисленост.

Основните отрасли, които се развиват на територията на област Плевен и определят икономическия профил на областта, са: хранително-вкусова промисленост (хлебопроизводство, млекопреработване, производство на безалкохолни напитки и др.), машиностроителна промисленост (ремонт на жп пътнически вагони, на селскостопански машини, производство на машинни части за леката промисленост и др.), зеленчукопроизводство (в т.ч. и оранжерийно), шивашка промисленост, строителство, селско стопанство и транспорт.

Селското стопанство е добре развито. Във населени места работят частни земеделски кооперации, земеделски сдружения и арендатори. Основни отрасли в селското стопанство са растениевъдството и животновъдството. В растениевъдството са застъпени предимно зърнени и технически култури. Животновъдството като отрасъл обхваща отглеждането говеда, крави, овце, свине, пчелни семейства.

Създадени са по места новите кланици, маслобойни и мандри, които са съоръжени и работят по европейски стандарти.

Капитализация и Икономическа активност. Инвестиции.

Привлекателността на областта за преките чуждестранни инвестиции в сравнение с останалите 4 области от Северозападния район се запазва относително стабилна. През последните години около 35-38% от тях са насочени в област Плевен. По отношение на

общия размер на преките чуждестранни инвестиции в страната областта губи привлекателност.

Извод:

- Повечето от предприятията в област Плевен са частна собственост и през последните години изпитват затруднения, характерни за голяма част от предприятията в страната.
- Липсва приемственост на квалифицираните кадри, поради високата миграция на младите специалисти от областта.
- Преобладаващата част от производителите реализират своята продукция на територията на областта. Малка част от тях, реализират произведената от тях продукция в страната или имат сключени договори за износ.
- Амортизираните дълготрайни материални активи и липсата на нови технологични продукти намаляват конкурентоспособността на значителен дял от работещите предприятия.
- Необходими значителни инвестиции за модернизация на производството, диверсификация, въвеждане на иновативни технологии, насочване на производството към съвременните нужди на пазара, намиране на нови пазари за реализация на продукцията, насърчаване на местния бизнес и подобряване на квалификацията на работната сила.

Доходи, заетост и безработица.

През 2014 г. равнището на регистрираната безработица средно за годината за област Плевен е 17,1%, по - високо с 5.9 процентни пункта от средното равнище за страната – 11,2%.

Равнището на безработица в област Плевен през 2014 г. плавно намалява от 18,7% през месеците януари и февруари до 16% през месец август. През следващите месеци равнището на безработица отново нараства, като в края на годината достига до 16,4%. През предходната 2014 година средномесечният брой на безработните, регистрирани в Дирекции „Бюро по труда” в областта е 18 418. Наблюдава се спад на безработицата с 0,1% (15 души) спрямо 2013 г.

През 2014 г. работа са започнали 10615 безработни лица, като са с 465 лица по-малко в сравнение с 2013 г. От тях чрез посредничеството на Дирекции „Бюро по труда” са постъпили 9798 лица като:

1. В реалната икономика са започнали работа 5717 безработни лица. Те са с 618 лица повече в сравнение с 2013 г.;

2. По програми за заетост и по схеми по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” са започнали работа 2970 безработни (с 703 лица по-малко от 2013 г.);

3. По насърчителни мерки от ЗНЗ – 111 безработни лица са започнали работа (с 428 лица по-малко от 2013 г.).

Основният поток от безработни в Дирекции „Бюро по труда” е формиран от периодично освобождавани зети лица без процедура за масови уволнения, предимно от малки и средни предприятия.

През 2014 г. делът на групите в неравностойно положение на пазара на труда е както следва:

1. На безработните младежи до 29 години – 16,8% от общия брой на безработните лица;
2. На безработните лица над 50 години – 40,4%;
3. На лицата без квалификация и специалност – 45,3%, които формират най-голямата група в професионалната структура на безработните и на групата са с основно и по-ниско образование (40%);
4. На продължително безработните лица над 1 година – 40,7%;
5. На безработните лица с трайни увреждания – 4,8%.

В хода на 2014 година работодатели в област Плевен са заявили общо 9786 работни места, като от тях на първичен пазар разкритите работни места са 5493, които са с 974 места повече в сравнение с 2013 г. Повече от половината места, заявени на първичен пазар са заявени от работодатели в частния сектор – 3104 свободни работни места.

По програми за заетост работодателите са заявили 4211 работни места, с 384 места по-малко от предходната 2013 година.

По насърчителни мерки за заетост от ЗНЗ в Дирекции „Бюро по труда” са обявени 82 работни места, които са с 456 места по-малко от 2013 г.

Най-много свободни работни места в Дирекции „Бюро по труда” са заявени в следните сфери на дейност: преработваща промишленост, търговия, хотелиерство и ресторантьорство, селско стопанство, държавно управление, административни и спомагателни дейности, строителство, образование, транспорт и др.

Извод: Безработицата и ограниченият достъп до заетост е основният проблем за осигуряване на нормален стандарт за живот. Ограниченият брой на работни места в област Плевен се дължат на 1) Малкият брой предприятия, осигуряващи заетост и съответно липса на алтернативни работни места; 2) Затваряне на предприятията в резултат на икономическата криза и/или намаляване на работното време; 3) Загуба на работни места за наетите извън област Плевен, например в София или други съседни области.

Здравеопазване

Без съществени промени е смъртността по причини през последните години. Основна причина за умираанията и през 2014 г. остават болестите на органите на кръвообращението, чийто интензитет достига 1332.1 на 100000 население, а относителният им дял – 71.2%. На второ място по интензитет са умираанията от новообразувания, чийто коефициент достига 317. В структурата на останалите причини за смърт следват болести на дихателната система, травмите и отравянията, болести на храносмилателната система. На тези пет класа болести се дължат около 95% от всички смъртни случаи.

Коефициентът на детска смъртност бележи увеличение спрямо предходната година и достига 8.5% и е еднакъв с този за страната.

Съществуват различия по отношение на териториалния признак, като в селата детската смъртност е по-ниска: 6,3 на 1000 живородени деца от тази в градовете – 9,7%.

По отношение на възрастово-специфичните коефициенти на детската смъртност, и през 2014 г. се наблюдава най-висока смъртност при децата в перинаталния период – 8.9 на 1000 родени деца. През 2013 г. най-голям е броят на починалите деца във възрастовата група от 28 ден до 1 година – 10, или 52.6% от всички починали, следвани от тези до 6 ден – 8, или 42.1 %.

Основни причини за умиранията на децата под 1г. възраст за 2014 г. са: някои състояния, възникващи в перинаталния период / 3.58 на 1000 живородени и 42.1 отн.дял/ и вродените аномалии / 1,8 на 1000 живородени и 21.1 отн.дял/ .

Разликата между ражданията и умиранията формира естествения прираст на населението. И тъй като от 1990 г. досега умират повече хора, отколкото се раждат, тази разлика е с отрицателна стойност, в резултат на което населението на област Плевен непрекъснато намалява. През 2014 г. абсолютният брой на естествения прираст е минус 2589 души /-10.1 на 1000/ и е с по- големи стойности от тези за страната /-5,7 на 1000 / .

Заболеваемост и болестност.

Болестността, измерена чрез регистрираните случаи на заболяванията по обръщаемостта на населението за здравна помощ към звената за извънболнична помощ и заболеваемостта /новооткритите случаи /, дава представа за честотата и структурата на заболяванията, по повод на които населението активно търси здравна помощ. Честотата на регистрираните заболявания в Плевенска област за 2014 г. бележи увеличение и е 2138 на 1000 души от населението /2098‰ – за 2013 г. и 2038 ‰ – за 2012г./ . Най-високи са честотата и относителния дял на болестите на органите на кръвообращението /25,6%/ , заболяванията на дихателната система/13.0%/ ,болести на костно-мускулната система/8.7%/ .

Заболеваемостта също се е увеличила /2014 г. - 761 на 1000; 2013 г. -742 на 1000 ; 2012 год. –649 на 1000/ . Водещите болести са от X, IX и XIV клас. При децата заболеваемостта е най – голяма за болестите на дихателната система/ интензитет 511 на 1000/, инфекциозните заболявания - 129 , травмите - 74 и др.

Заболеваемостта от злокачествени новообразувания бележи тенденция на нарастване и през 2014 г. достига 536.2 на 100000 души от населението, като е една от най-високите в страната. В нозологичната структура на тези заболявания няма съществени изменения през последните години. Висока е заболеваемостта от злокачествени новообразувания на млечната жлеза, трахеята, бронхите,белия дроб,кожата,простатата и т.н.

През последните години заболеваемостта от активна туберкулоза намалява и е по ниска от тази за страната. Честотата през 2014 г. е 19.4 на 100000 /през 2013 г. е 21.1 за Плевенска област и 23.8 за България/.

В структурата на психичните заболявания най-много са болните с умствена изостаналост – 657.7 на 100 000 д.н през 2014 г., следвани от случаите на шизофрения, шизотипни и налудни разстройства - 418.9 .

Състояние на системата за медицинска помощ.

Първична извънболнична медицинска помощ.

Първичната медицинска помощ се оказва от общопрактикуващи лекари/ОПЛ/.В момента на територията на Плевенска област работят 201 амбулатории за първична медицинска помощ – 193 индивидуални практики и 8 групови. Общият брой на лекарите е 223 /209 титуляри и 14 наети.

Средният брой население на 1 общопрактикуващ лекар е 1155 души .Показателят за осигуреността с ОПЛ е 8.7 на 10000 души.Най-голям е този показател в общините Пордим(10.0) , Плевен и Левски (9.5) , а най-малък в Гулянци(7.0) и Червен бряг - (7.2) .

Броят на лечебните заведения за първична помощ по дентална медицина е непроменен спрямо предишната година. Осигуреността е 6.6 , като най-голяма е в областният град – 9.9 на 10000, а в другите общини определено има недостиг.

Лечебни заведения за първична медицинска и дентална извънболнична помощ по общини в област Плевен по НЗК и регистрация в РЗИ през 2014 г. (Таблица 3)

община	Брой по здравна карта		Брой регистрирани в РЗИ (физ.лица)			
			В инд. практики		В групови практики	
	лекари	дентални	лекари	дентални	лекари	дентални
Белене	9	9	7	5		2
Гулянци	12	12	8	4		
Д.Митрополия	19	17	14	8	2	
Д.Дъбник	9	9	6	4		
Левски	15	18	17	8		
Никопол	10	9	7	3		
Искър	6	6	6	3		
Плевен	89	108	94	116	14	2
Пордим	7	6	6	3		
Ч.бряг	23	24	19	11		
Кнежа	13	5	9	5		
ОБЩО	212	223	193	170	16	4

Специализирана извънболнична медицинска помощ

Специализираната извънболнична медицинска помощ в областта се осъществява от 169 лечебни заведения, от които:

- 8 диагностично-консултативни центъра;
- 22 медицински центъра;
- 1 медико-дентален центъра;
- 107 индивидуални и 6 групови практики на лекари-специалисти;

- 1 дентален център ;
- 1 индивидуална специализирани практики по дентална медицина;
- 12 МДЛ;
- 11 МТЛ.

Осигуреността с лекари в извънболничната специализирана медицинска помощ е около 5.7 на 10 000 души от населението. Този показател е изчислен на базата на специалисти работещи само на основен трудов договор (146 лекари), а ако се вземе предвид общият брой на работещите, той е много по-голям. Така например от 107 ИПСМП само 22 са с титуляри, работещи само в извънболничната помощ – другите са предимно болнични специалисти.

Лечебни заведения за специализирана извънболнична помощ по общини
(Таблица 4)

община	ИПСМП	ИПСДП	ГПСМП	ГПСДП	МЦ	ДЦ	МДЦ	ДКЦ	МДЛ	МТЛ	хосписи
Белене					1						
Гулянци	1				1						
Долни Дъбник	1				1						
Долна Митро- полия	1				1						1
Левски	19								2		2
Никопол					1						
Искър	1										
Плевен	66	1	6		17	1	1	7	8	11	1
Пордим											
Червен бряг	10							1			
Кнежа	8								2		

На областно ниво е налице неравномерно разпределение на лечебните заведения за специализирана извънболнична помощ на територията на отделните общини. Функциониращите ДКЦ и лаборатории са предимно в областния град, както и значителна част от практиките на лекарите-специалисти. Това затруднява достъпа на пациентите от по-малките общини до специализирани изследвания и консултации.

Болнична медицинска помощ.

Към 31.12.2014 г. болничният сектор в областта включва 11 лечебни заведения, от които 9 многопрофилни болници /в т.ч. УМБАЛ - Плевен/ и 2 специализирани болници за активно лечение. 7 от болничните заведения са публична собственост (държавна и общинска), а 4 са частна собственост. Леглата към 31.12.2014 г. са 1789 и са увеличени спрямо 2013 г. /1720 /и 2012 г. /1720 /. Това се дължи предимно на частните лечебни заведения , като относителният им дял достига 25 %. При средногодишен брой легла 1742 за 2014 г., осигуреността е 67.6 на 10000 население /за 2013 г. – 1713 легла и осиг. – 65.6/ . Плевенска област е с по- висок от средния за страната показател.

Броят на активните легла за 2014 е 1621 и е увеличен спрямо 2013 г. – 1580, а осигуреността е около 63 на 10 000. Те съставляват 91% от общия брой на болничните легла. Най-голям относителен дял имат терапевтичните легла – 11.2 % (7.8 на 10 000 души), неврологичните легла – 8.9% (6.2 на 10 000 души), хирургичните – 8.3% (5.8 на 10 000 души).

Осигуреността с легла за реанимация и интензивно лечение е ниска – 2.1 на 10 000 души. Още по-незадоволителни са данните за осигуреност с легла за долекуване, продължително лечение и рехабилитация – 0.6. Разкритите в малките общински болници такива легла, нямат дейност засега. Единствената на територията на Плевенска област болница за долекуване в гр. Искър пък няма дейност от няколко години.

През 2014 г. в стационарите на лечебните заведения за болнична помощ в област Плевен са преминали 87602 болни, намалени спрямо 2013 г., когато те са били 88210.

Показателят за хоспитализация е 33.8% (т.е. около 34 хоспитализации на 100 души от населението).

Броят на проведените леглодни през 2014 г. е 412597 и е леко намален спрямо 2013 - 424525. В публичните лечебни заведения той е 325326, т.е. 78,8% от всички проведени леглодни. В частните болници дялът е 21.2 % и бележи ръст спрямо предходните години / 20.5 % за 2013 г. ,за 2012 г. – 20.3%/.

Показателят „среден престой на болен”, който през 2012 г. е 5.02 дни, намалява на 4.81 дни за 2013 г. и 4.71 за 2014 г., т.е. продължава тенденцията лечебните заведения за болнична помощ да съкращават продължителността на престоя, като това важи в по-голяма степен за частните лечебни заведения.

Използваемостта на леглата е сравнително ниска – 237 дни /65%/ - 245 /67 %/ дни за публичните болници и 210 /57.5%/ за частните болници. Поради по-високия среден престой на болен, оборотът на леглата в публичните заведения е 46 преминали болни на 1 легло, а в частните съответно 63 болни на 1 легло.

Спешна медицинска помощ.

Към 31.12.2014 г. системата за спешна медицинска помощ е изградена от 9 филиала. 3 от тях са с реанимационен екип – в общините Плевен, Левски, Ч.бряг, а 5 са без реанимационен екип – Белене, Гулянци, Никопол, Искър, Кнежа, Долна Митрополия /функционира от 2009 г./ . В ЦСМП - Плевен са разкрити 8 легла за наблюдение и лечение до 24 часа ,а в спешното отделение към УМБАЛ – Плевен - 6 легла

През 2014 г. изпълнените от ЦСМП повиквания и броят на обслужените от ЦСМП пациенти е почти същият спрямо 2013 г. Извършените в ЦСМП амбулаторни прегледи са 24822, а в спешното отделение на УМБАЛ – Плевен – 34341. Така общият брой на амбулаторните прегледи в системата за спешна помощ през 2014 г. е 59163 / за 2013г. е 58527/.

От обслужените пациенти през 2014 г. в спешното отделение 11710, (34%) са били хоспитализирани по спешност, а на останалите са осъществени необходимите диагностично-лечебни дейности, след което са насочени към системата за извънболнична медицинска помощ.

Съществуващите в момента проблеми са свързани с това, че не са ясно дефинирани функциите и задълженията на системата за спешна медицинска помощ. Поради затруднения в достъпа на пациентите до ОПЛ нараства търсенето на медицинска помощ в ЦСМП, ФСМП и Спешното отделение на УМБАЛ. Това се наблюдава особено в по-малките и отдалечените населени места. Съществуват проблеми във взаимодействието с другите структури на здравната система. Фактор за това е и недостатъчната информираност на населението.

Сред медицинския персонал има голямо текучество, предимно при лекарите. Основната тежест, особено във филиалите се поема от медицинските сестри и фелдшери. Негативите в спешната помощ са свързани със забавяне на времето за оказване на помощта.

Осигуреност на регионалната здравна мрежа с човешки ресурси.

Развитието и управлението на човешките ресурси имат решаваща роля за ефективното функциониране на здравната система в България. В нея са ангажирани голям брой медицински специалисти (лекари, лекари по дентална медицина, фармацевти, медицински сестри, акушерки, лаборанти, рехабилитатори, зъботехници и др.), както и немедицински специалисти (биолози, биохимици, инженери, икономисти, социолози и социални работници, психолози, педагози, помощен и технически персонал).

През 2014 г. осигуреността с лекари запазва нивото от предишните години – около 50 на 10000 души от населението. По този показател сме на първо място в страната /средно 40 на 10000/.

При специалистите по здравни грижи поддържа постоянен нива – около 80 на 10000, като отново тази осигуреност е най-голяма за страната. Осигуреността с лекари по дентална медицина е около 7.2 на 10 000 души за последните години.

Извод:

- въпреки наличието на голям брой специалисти, разпределението на лечебните заведения за извънболнична помощ е неравномерно /съсредоточено в областния център/ и води до неравнопоставеност на населението по отношение на достъпа до здравни услуги. Това важи в най-голяма степен за денталната/специализирана и първична/ помощ;
- липса на добре организирана 24-часова неотложна помощ в лечебните заведения за първична и специализирана извънболнична помощ и зачестяващи проблеми и пропуски при оказването ѝ, свързани с липса на координация и взаимодействие с ФСМП особено в малките общини;
- недостатъчна и често формално осъществявана дейност по профилактика и скрининг на заболяванията и диспансеризация;
- обособяване на голям брой индивидуални специализирани практики за сметка на ДКЦ и МЦ, водещо до лоша координация и нарушаване на интегритета на лечебно-диагностичния процес;
- изкривяване на информацията за реалните потребности на населението от болнично лечение, което затруднява анализа и планирането на необходимите средства;

- недостатъчно финансиране на част от болничните дейности по клинични пътеки;
- липса на развити структури, които да „освободят” болниците от някои дейности, които могат да се осъществяват извън тях – дневни центрове, едnodневна хирургия, хосписи, болници за долекуване и продължително лечение, медико-социални домове и др;
- недостатъчното финансиране на клиничните пътеки води до финансови затруднения на Университетска болница, която лекува най-тежките и усложнени случаи;
- неадекватно заплащане на медицинския труд, демотивиращо личния състав, миграция на специалисти по здравни грижи;
- засилваща се неудовлетвореност на пациентите при нарастващи потребности, изисквания и очаквания.

Образование

Образованието в област Плевен е представено от всички видове и степени на образователната система – от предучилищното обучение, начално, основно, средното общо (в т.ч. и профилирано), професионално и висше образование. В областта се намират висшите училища – Медицински университет – Плевен, и в гр. Долна Митрополия - факултет “Авиационен” на Национален военен университет “В. Левски” – гр. Велико Търново.

Предучилищното обучение се осъществява в два типа детски заведения – Целодневни детски градини (ЦДГ) и Обединени детски заведения (ОДЗ). В ОДЗ основната част от капацитета им е от “градински” групи, допълнени от по 1-2 “яслени” групи. Общото образование, с изключение на профилираното също е с общинско значение.

На територията на област Плевен за учебната 2014/2015 г. има 114 училища, като от тях 28 са държавни и 86 общински. Детските градини са 92 бр.

Профилирани училища (Природо-математическа гимназия, Гимназия за изучаване на чужди езици и Спортно училище) има само в гр. Плевен. Тези училища заедно с Националното училище по изкуствата “П. Пипков” в гр. Плевен са с регионални функции. В тях се обучават ученици от всички общини в областта.

Брой училища по общини за учебната 2014/2015 г. в област Плевен: (Таблица 5)

Община:	Брой училища:
Белене	3
Гулянци	4
Долна Митрополия	9
Долни Дъбник	9
Искър	3
Кнежа	8
Левски	9
Никопол	2

Плевен	49
Пордим	5
Червен бряг	13
област Плевен общо:	114

Брой детски градини за учебната 2014-2015 г. в област Плевен: (Таблица 6)

Община:	Брой ДГ:
Белене	3
Гулянци	8
Долна Митрополия	8
Долни Дъбник	7
Искър	2
Кнежа	5
Левски	4
Никопол	9
Плевен	35
Пордим	6
Червен бряг	5
област Плевен общо:	92

Видове и брой училища за учебната 2014/2015 г. в област Плевен: (Таблица 7)

Вид училище	Държавни	Общински	Общо
Начално I - IV клас		11	11
Прогимназия V - VIII клас		1	1
Основно I - VIII клас		51	51
Профилирана гимназия		1	1
СОУ I - XII клас		18	18
СОУ V - XII клас		2	2
Професионална гимназия	23	1	24
Спортно	1		1
По изкуствата	1		1
*Специални	3	1	4
Общо	28	86	114

Брой деца/ученици на ресурсно подпомагане по общини за учебната 2014-2015 г. в област Плевен: (Таблица 8)

Община:	Брой деца/ученици на рес. подпомагане:
Белене	29
Гулянци	0

Долна Митрополия	49
Долни Дъбник	71
Искър	2
Кнежа	37
Левски	9
Никопол	10
Плевен	283
Пордим	48
Червен бряг	74
област Плевен общо:	612

Обучението на деца със СОП се извършва в ПУИ, гр. Долни Дъбник и ПУ, гр. Плевен. Наред с тях са разкрити и помощни паралелки в следните училища:

- ПГСС "Проф. Иван Иванов", гр. Долни Дъбник (20 ученика);
- ОУ "Неофит Рилски", с. Обнова (60 ученика);
- ПГМХТ, гр. Плевен (23 ученика);
- ПГХВТ "Луи Пастър", гр. Плевен (6 ученика);
- ОУ "А. Константинов", гр. Червен бряг (10 ученика).

По проект „Включващо обучение“, целящ осигуряването на подкрепяща среда за равен достъп до образование и за отваряне на образователната система с оглед осъществяването на включващо обучение, се работи с 48 ученика от:

- СОУ "Крум Попов", гр. Левски (13 ученика);
- СОУ "Хр. Ботев", гр. Никопол (19 ученика);
- СОУ "Иван Вазов", гр. Плевен (6 ученика);
- ОУ "А. Константинов", гр. Червен бряг (10 ученика).

Брой деца, които са настанени в специализирани институции (СИ), заведения от интернатен тип и образователни институции през съответната година, по вид на заведението (в документацията на ОЗД, МКБППМН, РИО на МОН)* (Таблица 9)

ПУ „П.Р. Славейков“, гр. Плевен	
Деца, настанени в ПУ през 2012г.	107
Деца, настанени в ПУ през 2013г.	108
Деца, настанени в ПУ през 2014г.	93
ПУИ „А. Киселинчев“, Д. Дъбник	
Деца, настанени в ПУ с интернат през 2012г.	92
Деца, настанени в ПУ с интернат през 2013г.	86
Деца, настанени в ПУ с интернат през 2014г.	83

СПВУИ, с. Подем	
Деца, настанени във възпитателно училище-интернат през 2012 г.	28
Деца, настанени във възпитателно училище-интернат през 2013 г.	43
Деца, настанени във възпитателно училище-интернат през 2014 г.	34

По данни от Регионален инспекторат по образованието – Плевен, Броят на напусналите ученици в област Плевен за I учебен срок на учебната 2014/2015 година е общо 39, като от тях 21 са подлежащи на задължително обучение, съгласно чл. 7, ал. 1 от Закона за народната просвета. От 21 подлежащи на задължително обучение, напуснали поради натрупан голям брой отсъствия са 8 ученици, а по социални и семейни причини – 13 ученици. Напуснали поради слаб успех ученици не се регистрират, също както през първи срок на учебната 2013/2014 година.

В община Долни Дъбник: общ брой напуснали ученици - **13**. От тях подлежащи на задължително обучение до 16-годишна възраст по смисъла на чл. 7, ал. 1 от ЗНП са **5** ученици, като 3 са напуснали по социални и семейни причини, а 2 - поради натрупан голям брой неизвинени отсъствия.

В община Долна Митрополия: общ брой напуснали ученици - **4**. От тях подлежащи на задължително обучение до 16-годишна възраст по смисъла на чл. 7, ал. 1 от ЗНП – **2** ученици, които са напуснали по социални и семейни причини.

В община Левски: общ брой напуснали ученици - **4**, от които подлежащ на задължително обучение до 16-годишна възраст по смисъла на чл. 7, ал. 1 от ЗНП е **1** ученик, напуснал поради натрупан голям брой неизвинени отсъствия.

В община Никопол: общ брой напуснали ученици - **2**. И двамата са подлежащи на задължително обучение до 16-годишна възраст по смисъла на чл. 7, ал. 1 от ЗНП. Напуснали са по социални и семейни причини.

В Община Плевен: общ брой напуснали ученици – **10**. От тях подлежащи на задължително обучение до 16-годишна възраст по смисъла на чл. 7, ал. 1 от ЗНП са **6** ученици, като по социални и семейни причини напускат **2**, а поради натрупан голям брой отсъствия – **4** ученици.

В община Пордим: **1** напуснал ученик, подлежащ на задължително обучение до 16-годишна възраст по смисъла на чл. 7, ал. 1 от ЗНП, напуснал по социални и семейни причини.

В община Червен бряг: общ брой напуснали ученици – **5**. От тях подлежащи на задължително обучение до 16-годишна възраст по смисъла на чл. 7, ал. 1 от ЗНП – **4** ученици, като 3 са напуснали по социални и семейни причини, а 1 – напуснал поради натрупан голям брой неизвинени отсъствия.

В общините Белене, Гулянци, Искър и Кнежа няма напуснали ученици.

Причини за напускане на учениците:

Причините за напускане на учениците могат да бъдат обособени в три основни групи: **социални и семейни причини, изоставане в училищните постижения и липса на мотивация за учене, етно-културна принадлежност.** Запазва се

тенденцията задълбочаващите се причини за натрупване на голям брой неизвинени отсъствия на учениците от област Плевен да водят до напускане на ученици от образователната система.

Най-често причините за напускане на ученици от училище са от социален и семеен характер. В голяма част от случаите смяната на местоживеене на семейството (най-вече в чужбина), без да бъде изискано удостоверение за преместване на ученика и без потвърждение от друго учебно заведение води до регистриране на ученика като напуснал образователната система. В някои случаи установените нрави в семейството и необходимостта от спазване на етно-културни традиции, възпрепятстват посещаването на учебни занятия и обучението на учениците и те трайно напускат образователната система. У някои родители и ученици липсва убеденост в необходимостта от придобиване на степен на образование и формиране на образованието като приоритет.

От ПУИ „Асен Киселинчев” – гр. Долни Дъбник са подадени 10 ученици като напуснали образователната система. От тях 4 са подлежащи на задължително обучение до 16-годишна възраст по смисъла на чл. 7, ал. 1 от ЗНП. Като причина е изтъкната рисковата среда, в която живеят учениците, ниските доходи и степента на образование на родителите, смяна на местоживеене на семейството.

Предприетите мерки от училищата в област Плевен за задържане на ученици включват дейностите за **работа по програми и проекти, съвместна работа с други институции и активна работа с родители и ученици.**

През първи срок на учебната 2014/2015 година за задържане на учениците в училище активно се използват възможностите на програмите и проектите на МОН и Програма за превенция на отпадането от училище към Център „Амалипе” – Велико Търново. Работата на училищата в област Плевен по програми и проекти предоставя възможности за развитие и изява на личностните заложби и творчески таланти на учениците, създава възможности за занимания по интереси и индивидуална работа с всеки ученик. Училището се превръща в желана територия за учениците чрез осигуряване на широк спектър от извънкласни форми и обогатяване на училищния живот. Продължава практика в някои училища да се работи по проекти, в които се включват и родителите. По този начин родителите и настойниците на учениците са в ежедневен контакт с учителите и своевременно се информират за възникнали проблеми.

За намаляване на броя на напусналите ученици през I срок на учебната 2014/2015 година роля има и навременното уведомяване на родителите и настойниците от класните ръководители за възникнали проблеми с учениците в образователно-възпитателния процес и тяхното разрешаване. В тази посока активно работят училищните психолози и педагогически съветници. Провеждат се тематични срещи с родители по проблемите на възпитанието и обучението на децата. При необходимост срещите се осъществяват с представители на институциите, имащи отношение към възпитателния процес в училище.

Като превантивна мярка се използват възможностите на чл. 139 от Правилника за прилагане на Закона за народната просвета за налагане на наказания на ученици и чл. 112 и чл. 114 от ППЗНП за организиране и провеждане на допълнителна работа с ученици, имащи обучителни трудности и застрашени от напускане на образователната система.

Училищата в област Плевен работят съвместно със специалисти от местните структури на „Детска педагогическа стая” към РУ на МВР, Дирекция „Социално подпомагане”, отдел „Закрила на детето”. Училищните комисии работят съвместно с местните комисии за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните (МКБППМН) към общините в област Плевен. Училищните ръководства работят все по-успешно с представителите на местната власт – кмет на

община, кмет на селище, кметски наместник и отделите, отговарящи за образованието към общините.

Брой деца и ученици със Специални образователни потребности по данни на РИО – Плевен – към 02.2015 г. (Таблица 10)

Община:	Бр. деца и ученици със СОП:
Белене	29
Гулянци	3
Долна Митрополия	53
Долни Дъбник	173
Искър	2
Кнежа	40
Левски	24
Никопол	29
Плевен	453
Пордим	49
Червен бряг	89
ОБЩО:	944

Извод:

- Ниското образователно равнище и оттам липсата на квалификация са основна причина за безработицата сред социално уязвимите групи;
- Необходимост от мотивация на учениците чрез създаване на клубове по интереси и извънкласни занимания, насочени към развитие на индивидуалността и таланта;
- По отношение на професионалното обучение и професионалната квалификация, недостатъчно са застъпени формите за учене през целия живот – форма на обучение и преквалификация, която намира все по-широко приложение през последните години в страните от ЕС. Раздвижване в тази посока настъпи с прилагането на ОП “Развитие на човешките ресурси”;
- За предотвратяване на детската агресия сред подрастващите е необходимо към всички училища да бъдат назначени психолози, които да работят целогодишно с децата проявяващи агресия;
- Необходимо е обвързване на МКБППМН и училищните комисии с родители и деца относно превенция за ранното отпадане от училище. Наложително е провеждане на превантивна работа в училищата за борба с наркоманиите, алкохолизма, тютюнопушенето и ранните бракове;
- Необходимо е провеждане на специализирани обучения за учители, разработване и прилагане на съвременни методики за работа с деца и ученици от етническите малцинства;

- Липсва заинтересованост и мотивация на бизнеса за предоставяне на стажове и възможност за практическо обучение на учащите.

Жилища и жилищна политика.

Област Плевен заема последно място по брой жилища на 1000 човека от населението, спрямо останалите области на СЗРП - 467, при средно 504 за района, и 474 за страната. Средният брой лица в едно жилище за областта - 2.14, е почти колкото средния за страната-2.11 и по-висок от средния за района - 1.99. Преобладаваща част от жилищата, повече от 95%, са частна собственост. На практика няма жилищен проблем за голямата част от населението. Нуждаещите се са основно хора от рисковите групи.

Общините в област Плевен разполагат с недостатъчен, в по-голямата си част амортизиран жилищен фонд за настаняване на нуждаещи се от тази услуга. Голяма част от наличните жилища са разрушени от обитаващите ги, предимно настанените от ромски произход. Това поставя общините в затруднено положение, що се касае до задоволяване потребностите на нуждаещите се хора, предимно от рисковите групи на населението.

2.2. Идентифицирани рискови групи и потребности.

При анализа на ситуацията на област Плевен се открояват основни фактори, които пораждаат риск за различни групи от населението и формират основни рискови групи: деца, лица, семейства в неравностойно положение и стари хора, нуждаещи се от подкрепа и социални услуги.

Тези фактори са свързани с:

- Равнището на бедност и доходите – трайна липса на собственост и постоянни доходи, безработни, ниски пенсии и недостатъчни доходи на лица в над трудоспособна възраст;
- Структурата на семейството – пълно или непълно семейство, многодетни семейства;
- Увреждане или тежък здравословен проблем на член от семейството - семейства, в чийто състав има човек с увреждане или с тежък здравословен проблем;
- Липса на жилище - във връзка с липсата на жилище и трудностите за осигуряване на наем, най-засегнати са: бездомни хора на различна възраст, които живеят сами; хората с тежки съпътстващи проблеми (зависимости, проблемно поведение, напуснали местата за лишаване от свобода); семейства от етническите малцинства; хора, напускащи специализирани институции за деца или за възрастни; самотни майки;
- Принадлежност към етнически малцинства;
- Местоживеене в отдалечени и/или изолирани населени места

Мерки и услуги за преодоляване на рисковите фактори, свързани с доходите:

От съществено значение за превенцията и преодоляването на влиянието на рисковите фактори, свързани с доходите е предприемането на конкретни мерки и услуги по отношение на определените рискови групи:

- Преодоляване на безработицата сред трудоспособното население;
- Подпомагане и услуги на хора в надтрудоспособна възраст с минимални доходи;
- Подпомагане и услуги на хора от многодетни и непълни семейства;
- Подкрепа и услуги за семейства на хора с увреждания;
- Актуализиране на жилищната политика в населените места;
- Оптимизиране на системите на здравеопазването и образованието;
- Актуализиране на политиките за социално включване на уязвимите малцинства.

Възрастта е вторият основен параметър, който влияе върху уязвимостта на населението, спрямо възможностите за автономност на хората и необходимостта от подкрепа.

Във тази връзка се формират три основни рискови групи:

- деца
- възрастни от уязвими групи
- стари хора

Както и при доходите, параметърът възраст не формира самостоятелно рискови групи, а само в съчетание с други обстоятелства - в случая наличие или липса на близки и възможностите им да предоставят грижи. Възрастта влияе върху уязвимостта на населението на областта в комбинация със следните фактори:

- отговорности и възможности за предоставяне на грижа за децата;
- възможности да се предоставят грижи за възрастни и стари хора от техни близки;

Мерки и услуги за преодоляване на рисковите фактори, свързани с възрастта:

- Предоставяне на услуги и подкрепа на родители, които имат различни по характер трудности при отглеждането на своите деца;
- Предоставяне на услуги и подкрепа на приемни родители, близки и роднини, осиновители, които осигуряват родителски грижи за децата;
- Подкрепа за израстването и развитието на децата и тяхната пълноценна социална реализация;
- Преодоляване на факторите, свързани с бедността, които водят до настаняване на деца в специализирани институции;
- Предоставяне на услуги от резидентен тип;
- Предоставяне на услуги по деинституционализация;

- Подпомагане и услуги на възрастни хора, които имат нужда от придружаване в ежедневието си.

При работата на Областния оперативен екип бяха отчетливо определени три **основни групи**. Едната на **деца и семейства в риск**, втората на **възрастните от уязвими групи** и третата на **старите хора**.

Изведени бяха и Ключовите приоритетни направления на Областната стратегия в съответствие с идентифицираните потребности на рисковите групи и необходимостта от спешна намеса за решаване на основни критични социални проблеми на жителите на областта.

Направление 1: Грижа за децата.

Направление 2: Грижа за възрастни от уязвими групи

Направление 3: Грижа за старите хора.

В резултат от Анализа на рисковите фактори се обособяват няколко групи, които са обект на въздействието на настоящата Областната стратегия за развитие на социалните услуги 2016-2020 г. Една от най-застрашените групи в риск са децата, включително такива, отглеждани се извън семействата и деца, отглеждани се в семействата:

Деца в риск.

- Деца, настанени в специализирани институции.

Общият брой деца, които са настанени в специализирани институции (СИ), заведения от инертен тип и образователни институции през 2012-2014 година, по вид на заведението (в документацията на ОДЗ, МКБППМН). Към настоящия момент най – голям е делът на децата настанени в ДМСГД – Плевен, следвани от тези настанени в ДДЛРГ и ДДМУИ.

- Деца настанени в ДДЛРГ (2012-2014) – 101 бр., като през 2012 – 29 бр., 2013 – 35 бр., 2014 – 37 бр;
- Деца настанени в ДМСГД (2012-2014) – 188 бр., като през 2012 – 62 бр., 2013 – 56 бр., 2014 – 70 бр;
- Деца настанени в ДДМУИ(2012-2014) - 3 бр., като през 2012г.-1, 2013г.- 2 и 2014г. – няма настанени деца;
- Деца настанени във възпитателно училище-интернат през (2012-2014) – 3 бр.

Общият брой деца, които са настанени в специализирани институции (СИ), по местоположение (административен район) на институцията през 2012-2014 г.

- Деца настанени в СИ в същата община (2012-2014) – 100 бр.
- Деца настанени в СИ в същата област, извън общината (2012-2014) – 175 бр.;
- Деца настанени в СИ в друга област (2012-2014) – 15 бр.;

Със стартиране на процесите по деинституционализацията на деца тенденцията в област Плевен спрямо началото на стратегическия период / 2011г./ следва тази за страната и е в посока значително намаляване на броя на настанените деца в СИ. Ако през 2011г. децата настанени в ДДЛРГ са били 172 бр., то към края на 2014г. този брой е 37. Аналогичен е случая и на настанените деца в ДМСГД: 2011г.- 2015 бр. спрямо 2014г. – 70бр.; настанените в ДДМУИ през 2011г. – 46бр., а спрямо 2014г. – няма настанени деца. През отчетния период 2012г. – 2014г. посочените данни не определят общата тенденция на намаляване т.к. отклоненията не са съществени и може да се тълкуват като константна величина. В резултат на това е последвало намаляване на капацитета на всички тези специализирани институции, като предстои и закриване на ДДМУИ – с. Згалево до края на 2015г.

За целите на настоящата оценка не е предоставяна в конкретика информация за причините за настаняване на децата, но от преките впечатления при многократните посещения в СИ може да се твърди, че няма съществена промяна в ситуацията – липса на родителски капацитет, бедност, риск за отглеждане в семейна среда и др. са водещи причини. По отношение на децата с увреждания: невъзможност на родителите да полагат необходимите специални грижи в семейна среда.

- Деца, с увреждания, отглеждани в семейна среда.

По данни на РДСП - Плевен в областта към 31.12.2014 г. са регистрирани 2475 деца с увреждания. От тях с физически увреждания са 1201, с множествени увреждания – 689, с умствена изостаналост – 355 и с психични заболявания 230 деца. Най – голям е дялът на децата с увреждания в община Плевен – 65%, следвани от община Долна Митрополия, община Долни Дъбник, Левски и Червен бряг.

Децата с физически увреждания, регистрирани на територията на община Плевен са 818, в община Долни Дъбник – 110, в община Долна Митрополия – 86.

Децата с множествени увреждания, регистрирани на територията на община Плевен са 369, в община Червен бряг – 103, в община Левски - 65.

Децата с умствена изостаналост, регистрирани на територията на община Плевен са 223, в община Долна Митрополия – 57.

Децата с психични увреждания, регистрирани на територията на община Плевен са 194, в община Долни Дъбник – 11, в община Червен бряг – 10.

Семействата на всички деца с увреждане се нуждаят от подкрепа за отглеждане на децата, като тази необходимост се проявява при следните свързани групи в риск:

- Самотни майки;
- Семейства, в които единият партньор е личен асистент;
- Многодетни семейства с деца с увреждане.

Активно работеща на територията на областта е и „БАЛИЗ” – Плевен, Сдружение с нестопанска цел с дейност насочена за извеждане на децата и младежите с физически и интелектуални затруднения от затвореността на семейната среда чрез организиране на обучителни програми, колективни празници, интегриране в масови училища, предоставяне на информация на родителите.

- Деца необхванати, нередовно посещаващи, в риск от отпадане и отпаднали от училище.

Общият брой на децата, отпаднали от училище през 2012/2013г. е 133, към 2013/2014г. -84, 2014/2015 – 51. Данните са предоставени от РИО на МОН. Причини за отпадане на децата от училище са основно семейни, нежелание - висок брой неизвинени отсъствия.

Най-многобройни са нередовно посещаващите училище деца от ромски произход. За задържането им в училище и за предотвратяване на бъдещи рискове от социална изолация са необходими дейности за компенсиране на образователните пропуски, мотивиране на децата за посещение и задържане в училище, дейности за запълване на свободното време и за мотивация на родителите за ангажиране в образованието на своите деца.

- Деца, отглеждани в семейства в риск – многодетни и непълни семейства, семейства с безработни родители, семейства със здравословни и други проблеми, семейства, живеещи в лоши битови условия, семейства упражняващи насилие или negliжираност спрямо децата, семейства от етнически общности в неравностойно социално положение, семейства в бедност, семейства с липса на жилище или в лоши жилищни условия, дисфункционални семейства.

За тази рискова група деца липсва пълна и точна статистическа информация. Тя е широкоспектрна и е обект на проследяване от различни институции. Социално-битовите проблеми на родителите (липса на жилище, липса или ниски доходи, многодетни семейства) предполагат обективни трудности при отглеждане на децата.

Специфичен проблем за децата от семейства в неравностойно положение е ниското качество на живот и влошения социално-психологически климат в семействата. Помощите за безработни не могат да компенсират цялостния проблем на семействата в риск. Невъзможността за справяне със ситуацията е предпоставка за явления като стрес, депресия, домашно насилие, разпадане на семействата, изоставяне на деца и др., които водят до редица други неблагоприятни последици.

Необходимо е по-активно включване на услуги, насочени към развитие на родителския капацитет и целенасочена работа със семейства. Данните показват, че мнозинството от рисковите групи, с които всички социални услуги на територията на областта работят, са деца и много по-малка част са родители и семейства.

- Деца, изоставени на ниво родилен дом.

За периода 2012 г. – 2014 г. в областта са изоставени общо 76 деца: 28 през 2012 г., 24 деца през 2013 г. и 24 деца през 2014 г., което показва тенденция на намаляване броя на изоставените деца през последните две години. Най-голям е броят на изоставените деца от община Плевен – 50 деца / 66% от общия брой изоставени деца/.

Свързани групи в риск: непълнолетни майки и самотни майки; многодетни семейства, млади майки от ромски произход, рано отпаднали от системата на образованието; непълни семейства.

- Деца, отглеждани в приемни семейства и при близки и роднини.

Услугата Приемна грижа на територията на област Плевен се предоставя чрез ДСП по общини и по Проект „Приеми ме” в общините Плевен, Червен бряг, Никопол и Кнежа. За периода от 2012г- 2014г. общия брой на децата ползващи услугата приемна

грижа е 374. За същия период броя на новите случаи се разпределя както следва и показва тенденция на увеличаване: 2012г. – 75бр., 2013г - 149бр., 2014г. – 116 бр. Най – голям е броят на децата настанени в приемни семейства в община Плевен – 154 деца, следвани от община Червен бряг – 49 деца и община Кнежа – 27деца.

Аналогична е тенденцията при децата настанени в семействата на близки и роднини, през същия период 2012г. – 2014г. общият им брой е 391. Най-много са децата настанени в община Долна Митрополия – 130 деца, следвани от община Плевен – 74 деца и община Долни Дъбник – 63 деца.

Свързани групи в риск: непълнолетни майки и самотни майки; многодетни семейства, млади майки от ромски произход, ранно отпаднали от системата на образованието; непълни семейства и др.

- Деца, настанени в резидентен тип на грижа.

На територията на област Плевен функционират резидентни услуги ЦНСТ за деца и младежи с увреждания и ЦНСТ за деца и младежи без увреждания, както следва:

- Община Плевен - ЦНСТ– 3 бр./ с общ капацитет 40 / за деца и младежи без увреждания и 2бр. ЦНСТ за деца и младежи с увреждания / с общ капацитет 28 /;
- Община Пордим – 2 бр. ЦНСТ за деца и младежи с увреждания / с общ капацитет 28 места /;
- Община Червен бряг – 1 бр. ЦНСТ за деца и младежи с увреждания / с капацитет 14 /;
- Община Долни Дъбник – 1бр. ЦНСТ за деца и младежи без увреждания /с капацитет 8/;

Всички услуги с изключение на една са новостартиралаи от 2014г. и 2015г., като капацитетите им не са променяни и местата са запълнени. По – голямата част от децата настанени в тези социални услуги са изведени от специализираните институции във връзка със стартирания процес по деинституционализация на децата в България. Предстои да стартират дейност още три резидентни услуги на територията на област Плевен – 2бр. ЦНСТ за деца с увреждания и ЦНСТ в община Левски /.

- Деца, с увреждания, отглеждани в семейна среда.

По данни на РДСП - Плевен в областта към 31.12.2014 г. са регистрирани 2 475 деца с увреждания. От тях с физически увреждания са 1201, с множествени увреждания – 689, с умствена изостаналост – 355 и с психични заболявания 230 деца. Най – голям е дялът на децата с увреждания в община Плевен – 65%, следвани от община Долна Митрополия, община Долни Дъбник, Левски и Червен бряг.

Децата с физически увреждания, регистрирани на територията на община Плевен са 818, в община Долни Дъбник – 110, в община Долна Митрополия – 86.

Децата с множествени увреждания, регистрирани на територията на община Плевен са 369, в община Червен бряг – 103, в община Левски - 65.

Децата с умствена изостаналост, регистрирани на територията на община Плевен са 223, в община Долна Митрополия – 57.

Децата с психични увреждания, регистрирани на територията на община Плевен са 194, в община Долни Дъбник – 11, в община Червен бряг – 10.

Семействата на всички деца с увреждане се нуждаят от подкрепа за отглеждане на децата, като тази необходимост се проявява при следните свързани групи в риск:

- Самотни майки;
- Семейства, в които единият партньор е личен асистент;
- Многодетни семейства с деца с увреждане.

Активно работеща на територията на областта е и „БАЛИЗ” – Плевен, Сдружение с нестопанска цел с дейност насочена за извеждане на децата и младежите с физически и интелектуални затруднения от затвореността на семейната среда чрез организиране на обучителни програми, колективни празници, интегриране в масови училища, предоставяне на информация на родителите.

- Деца със СОП.

Общо за област Плевен има регистрирани 944 деца със СОП, като най-висок е броят на децата в община Плевен – 453, Долни Дъбник – 173, Червен бряг – 89 деца. На територията на област Плевен функционират две помощни училища – ПУ „П.Р.Славейков” в гр. Плевен и ПУИ „Асен Киселинчев” гр. Долни Дъбник. През 2014г. броят на децата в ПУ „П.Р.Славейков” в гр. Плевен са настанени 93 деца и в ПУИ „Асен Киселинчев” гр. Долни Дъбник – 83 деца. Тенденцията е към занижаване на броя на децата.

- Осиновени деца, отглеждани в семейна среда.

Семействата с осиновено дете се нуждаят от психологическа помощ и подкрепа за отглеждане и възпитание на децата. Сравнителният анализ показва, че броят на осиновяванията в областта през 2014г. значително е намалял. Общият брой осиновявания през периода 2012 – 2014 г. е 190 за цялата област, като най-голям е броят на осиновените деца в община Плевен – 161.

- Непълнолетни и млади родители и самотни майки.

В Област Плевен са регистрирани през 2014г. - 77 раждания от непълнолетни майки, спрямо през 2012 г. когато са били – 64. За периода 2012г. – 2014г. най-висок е броят в община Плевен – 62 и община Червен бряг 53.

В област Плевен липсват услуги за тази рискована група, а предоставяните такива в годините назад са се реализирали чрез проектни дейности на НПО с епизодичен характер и не осигурена устойчивост.

- Деца, жертва на насилие и трафик.

Общият брой на децата, жертви на насилие (домашно, физическо, сексуално) в област Плевен за периода 2012, 2013 и 2014 година по данни от ОД на МВР - Плевен е 233. Съответно: Община Плевен – 81 бр., Община Долна Митрополия – 3 бр., Община Долни Дъбник – 88 бр., Община Искър – 13 бр., Община Червен бряг – 23 бр., Община Кнежа – 1 бр., Община Гулянци – 0 бр., Община Никопол – 21 бр., Община Белене – 2 бр., Община Левски – 0 бр., Община Пордим – 1 бр.

Регистрираните случаи по данни на РДСП – Плевен за деца жертви на насилие е 373 за периода 2012г.-2014г. Най – голям е броя на децата от община Долна Митрополия – 161, община Долни Дъбник – 88 деца. Очертана е тенденция на нарастване на случаите на деца жертви на насилие в област Плевен като през 2012г. – 98 случая, 2013г. – 130 и 2014г. – 145.

Децата жертви на трафик общо за периода са 54, като най-голям е броя в община Кнежа – 15, Червен бряг – 9 и община Плевен – 8.

В област Плевен функционира услуга за жени и деца жертви на насилие и трафик с доставчик Сдружение „Център Отворена врата”. По данни на Сдружението децата получили социални услуги са както следва : 95 жертви на домашно насилие, 58 жертви на физическо насилие и 28 случая на сексуално насилие. За периода 2012г. – 2014г. екипа на Сдружение „Център Отворена врата” е работил по 16 случая на деца жертви на трафик, като всички случаи касаят момичета.

Фактите показват, че е крайно недостатъчно наличието само на един Кризисен център за деца в цялата област и капацитетът му не може да задоволи всички потребности на областта.

- Деца с проблемно поведение – с противоправно поведение, противообществени прояви, деца живеещи на улицата, деца, извършили насилие.

Анализът на данните показва, че тази рискова група се увеличава и към 31.12.2014 година общият брой на деца, извършили насилие, кражби, проституиращи е общо: малолетни – 215 бр., и непълнолетни – 276 бр.

Брой малолетни извършители на противообществени прояви, регистрирани в ДПС РУ на МВР (за период 2012, 2013, 2014 г.) на територията на област Плевен: Община Плевен – 86 бр., Община Долна Митрополия – 6 бр., Община Долни Дъбник – 16 бр., Община Искър – 16 бр., Община Червен бряг – 17 бр., Община Кнежа – 5 бр., Община Гулянци – 15 бр., Община Никопол – 60 бр., Община Белене – 2 бр., Община Левски – 15 бр., Община Пордим – 13 бр. Общо за област Плевен – 251 бр.

Най-голям брой малолетни извършители на противообществени прояви са отчетени в Община Плевен, с най-малък в Община Белене.

Брой непълнолетни (14-18г.) извършители на противообществени прояви, регистрирани в ДПС РУ на МВР (за период 2012, 2013, 2014 г.) на територията на област Плевен: Община Плевен – 102 бр., Община Долна Митрополия – 14 бр., Община

Долни Дъбник – 14 бр., Община Искър – 14 бр., Община Червен бряг – 59 бр., Община Кнежа – 11 бр., Община Гулянци – 16 бр., Община Никопол – 18 бр., Община Белене – 8 бр., Община Левски – 18 бр., Община Пордим – 2 бр. Общо за област Плевен – 276 бр.

Най-голям брой непълнолетни (14-18г.) извършители на противообществени прояви са отчетени в Община Плевен, е най-малък в Община Пордим.

Брой непълнолетни (14-18г.) извършители на престъпления в РУ на МВР (за период 2012, 2013, 2014 г.) на територията на област Плевен: Община Плевен – 195 бр., Община Долна Митрополия – 12 бр., Община Долни Дъбник – 21 бр., Община Искър – 21 бр., Община Червен бряг – 66 бр., Община Кнежа – 21 бр., Община Гулянци – 16 бр., Община Никопол – 13 бр., Община Белене – 2 бр., Община Левски – 84 бр., Община Пордим – 44 бр. Общо за област Плевен – 495 бр.

Брой деца получили полицейска закрила (за период 2012, 2013, 2014 г.) на територията на област Плевен по данни на РДСП Плевен – 42 случая. Най-голям е броя на децата в община Плевен, а най-нисък в община Белене. В общините Искър, Кнежа, Пордим и Гулянци няма регистрирани случаи. По данни от ОД на МВР Плевен регистрираните случаи на полицейска закрила са общо 66 .

Свързани групи в риск:

- Родители с основно и по-ниско образование;
- Семейства с безработни родители
- Семейства със здравословни и други проблеми
- Семейства, живеещи в лоши битови условия
- Семейства упражняващи насилие или negliжираност спрямо децата
- Семейства от етнически общности в неравностойно социално положение
- Семейства в бедност и семейства с липса на жилище или в лоши жилищни условия
- Дисфункционални семейства.

Извод: Няма достатъчно добре изградени междуинституционални механизми между социалните услуги в общността, ЦОП и училищната мрежа, с които да работят заедно по превенция на противоправното поведение. Няма и единна система, която да регистрира всички такива случаи, освен в ДСП и Детска педагогическа стая. Липсват данни, които да регистрират всички случаи на насилие в образователната система. Затова истинският брой на тази рискова група вероятно е много по-голям.

Услугите в общността за деца са развити главно в областния център, където е и най-големия брой детско население. Те посрещат приоритетно нуждите на деца с увреждания и деца, жертви на насилие. Услугите, предлагани в центъра за обществена подкрепа, могат да се оптимизират, като конкретизират рисковите групи, с които работят и подкрепата, която им оказват;

Анализът на настаняванията в специализираните институции за деца показва, че все още има случаи, при които децата се настаняват поради бедност на семейства. Съществуващият проблем би могъл да се реши, чрез развитие на услуги в общността за подкрепа на семейства в риск.

Услугите за деца с увреждания са развити предимно в областния център, където е и най-голяма групата на деца с увреждания. Тяхното функциониране би могло да се подобри чрез предприемане на конкретни организационни мерки по разширяване на достъпа до услугите. Извън подкрепа остават децата с увреждания в по-малките населени места.

Уязвими хора и общности в неравностойно положение.

- **Възрастни хора с увреждания.**

Наличието на увреждане поражда сериозен риск от социално изключване, независимо от възрастта. Това са хора в трудоспособна възраст с тежки увреждания и хора в надтрудоспособна възраст, които вследствие на възрастта и заболяванията са придобили увреждания.

Основните проблеми, които са характерни за тази рискова група са:

- Социална изолация в общността;
- Недостатъчна финансова подкрепа за лицата и техните семейства;
- Изолация от пазара на труда за лицата с остатъчна работоспособност, както и на техните близки;
- Нужда от социализация, развлечения, общуване и контакти;
- Трудно достъпна архитектурна среда;
- Недостатъчен брой социални услуги в общността, а именно: „Личен асистент“, „Социален асистент“ и „Домашен помощник“;
- Много труден достъп до социалните услуги, които се предоставят в специализирани институции извън обичайната домашна среда.

Основните идентифицирани нужди са от:

- Предоставяне на социални услуги в общността, насочени към пряко подпомагане на лицето с увреждане, при задоволяване на неговите основни жизнени потребности, а именно: „Личен асистент“, „Социален асистент“, „Домашен помощник“;
- Предоставяне на услуги за възстановяване и рехабилитация;
- Изграждане на умения за независим живот;
- Обучения за активно включване на пазара на труда;
- Осигуряване на подкрепа за семейството на лицето с увреждане;
- Достъпна архитектурна среда;
- Подкрепа в социално включване в общността.

В групата на хората с увреждания могат да се обособят **няколко специфични под групи**, които имат нужда от диференцирана подкрепа:

- Хора с повече от едно хронично заболяване, даващо степен на инвалидност;
- Самотни възрастни хора с увреждания;
- Хора с увреждания, които имат нужда от придружител, подкрепа във всекидневния живот.

По данни от РДСП Плевен на територията на област Плевен регистрираните лица с увреждания подлежащи на социално подпомагане са общо 31859 лица. Лицата с физически увреждания са 12598, от тях със сензорни увреждания са 3255 лица. Лица с множествени увреждания са 12964, лица с умствена изостаналост 1249 и лица с психични заболявания 1793. Най – висок е броя на лицата с увреждания в община Плевен – 12574, следвани от тези в община Левски – 4162, община Червен бряг – 3627, община Гулянци 2640, община Долна Митрополия – 2500, община Долни Дъбник – 1635, община Никопол – 1211, община Кнежа – 1130, община Пордим – 959, община Белене – 783 и община Искър – 638.

- Лица с увреждания, настанени в специализирани институции в същата община.

По данни на РДСП в областта за периода 31.12.2011- 31.12.2014 г. са регистрирани 31 лица с увреждания, като всички те са настанени в община Плевен – ДСХ с. Бохот, който разполага с отделение за лежачо болни лица.

- Лица с увреждания, настанени в специализирани институции в същата област, извън общината.

По данни на РДСП в областта за периода 31.12.2011- 31.12.2014 г. са регистрирани 11 лица с увреждания.

- Лица с увреждания, настанени в специализирани институции в друга област.

По данни на РДСП в областта за периода 31.12.2011- 31.12.2014 г. са регистрирани 79 лица с увреждания. През 2013 г. е отчетена най-висока бройка - 22 души, 2013 – 21, 2014 – 17. Наблюдава се тенденция на намаление на лицата настанени в специализирани институции в друга област. На територията на област Плевен не функционират специализирани институции за лица с увреждания и в тази връзка се аргументира големия брой на регистрирани случаи на настаняване в друга област.

Броят на лицата с увреждания чакащи настаняване в специализирана институция за периода 2013г. – 2014г. в област Плевен е 29 лица. Най-висок е броя на лицата чакащи настаняване от община Левски / 16 лица / и община Плевен / 9 лица /.

Извод: На територията на област Плевен липсват социални услуги за лица с увреждания предоставяни в специализирани институции и в тази връзка възрастните лица се настаняват извън територията на област Плевен.

- Лица с психични заболявания.

От особена важност е да се обърне внимание на тази рискова група в предвид спецификата на психичните заболявания и необходимостта от получаване адекватна лекарска намеса. Социалната изолация в която изпада рисковата група и трудностите при вградимостта им в общността налагат при планиране на социални услуги да бъдат съобразени техните специфични потребности.

По данни от РДСП Плевен регистрираните за подпомагане лица с психични заболявания са 1793. Най-голям е техният брой в общините Плевен, Червен бряг и Пордим. По данни от РЗИ Плевен в структурата на психичните заболявания най-много са болните с умствена изостаналост – 657.7 на 100 000 д.н. през 2014 г., следвани от случаите на шизофрения, шизотипни и налудни разстройства - 418.9 .

В област Плевен няма специализирани институции за лица с психични заболявания, в случаите на необходимост от настаняване лицата се насочват към СИ от други области в страната. За периода от 2011г. до 2014г. са настанени 20 лица с психични разстройства в СИ от други области. През 2014г. броят на чакащите настаняване е бил 12 лица.

Анализа показва, че броят на лицата с психични заболявания ползващи социални услуги е много малък /160 лица за предходните 4 години / на фона на общия брой лица с психични разстройства. Този факт следва да се обвърже с липсата на социални услуги за тази рискова група особено в малките общини, изолацията в която се поставят болните лица от страна на роднинския кръг и обществените нагласи.

- Лица с увреждания, настанени в резидентни услуги.

В област Плевен функционират резидентни услуги както следва:

- за лица с психични разстройства – 2 бр. ЗЖ за лица с психични разстройства – с. Драгаш войвода, общ. Никопол с общ капацитет 24 места;
- за лица с умствена изостаналост – ЗЖ – гр. Плевен с капацитет – 10 места , ЗЖ – гр. Червен бряг с капацитет 8 места и ЗЖ – с. Згалево, общ.Пордим с капацитет 8 места.

Капацитета на всички услуги е запълнен.

- Лица с увреждания, настанени в резидентни услуги в същата община.

За периода 2012г. – 2014г. са настанени в резидентна услуга – Защитено жилище общо 74. Най-голям е броя на настанените лица чрез ДСП община Никопол. Поради липса на ЦНСТ за лица с увреждания на територията на областта няма отчетени случаи на настаняване.

- Лица с увреждания, настанени в резидентни услуги в същата област, извън общината.

Три са случаите на настаняване в резидентна услуга в друга община от същата област – единични случаи от общините Плевен, Червен бряг и Долна Митрополия.

- Лица с увреждания, настанени в резидентни услуги извън областта.

Идентифицираните случаи на настанявания в резидентни услуги извън областта са 4, 1 случай на настаняване в ЗЖ и 3 в ЦНСТ.

- Лица с увреждания чакащи настаняване в резидентни услуги.

Към м.11.2015г. броят на чакащите настаняване в резидентни услуги по данни на РДСП е 49, 48 от тях за ЗЖ и 1 за ЦНСТ. Най – голям е броят на чакащите настаняване за ЗЖ за психични разстройства - с. Драгаш войвода, община Никопол.

- Възрастни хора с увреждания в отдалечени населени места.

За групата на хора с увреждания в отдалечените населени места важи в много по-голяма степен изолираността от социални услуги.

Планирането на мобилни услуги за тях изисква да се проучи вида на заболяванията им и да се установи броя на възрастни хора с увреждания по малките населени места.

Възрастовата структура на населението в област Плевен показва тенденция на увеличаване на хората на възраст над 60 години. Много от тях са с ниски пенсии, които са недостатъчни за покриване на ежедневните им нужди. В даден момент те стават неспособни да се самообслужват и са принудени да потърсят алтернативна социална услуга.

- Възрастни хора с увреждания ползващи социални услуги в общността.

По данни на РДСП в областта за периода 31.12.2011г. - 31.12.2014г. с издадени настанителни заповеди общо са 368 възрастни с увреждания, съответно по години:

- 2011 – 79 бр;
- 2012 – 102 бр;
- 2013 – 107 бр;
- 2014 – 80 бр.

Наблюдава се тенденция на намаляване броя на лицата с увреждания ползващи социални услуги на територията на област Плевен.

- Жени жертва на насилие.

По данни на Сдружение „Център Отворена врата” за периода от 2012г. до м. юни 2015г. 180 жени жертви на насилие са получили психологическа и правна консултация в ЦСРИЖДПН, а при крайна необходимост и временен подслон в Кризисен център за жени и деца преживели насилие. В повечето от случаите се касае за комплексно насилие – домашно, физическо или сексуално, средно годишно по 50 случая.

Забелязва се тенденция на увеличаване на регистрираните случаи, което може да се коментира освен със зачестяване на подобен род посегателства към личността и с повишаване на обществената чувствителност към тези деяния, информираност и достъпност на социалните услуги. Сдружение „Център Отворена врата” е единственото такова работещо с тази рискова група на територията на област Плевен.

Тази информация е частична т.к. има случаи които не се регистрират в Сдружението. Потърпевшите лица търсят директно адвокатски услуги и завеждат дела по които доставчикът на услугата няма ангажимент.

- Хора с основно и по-ниско образование – с фокус: младежи с основно образование и напуснали рано училище; възрастни с основно образование, представители на етнически общности в неравностойно положение.
- Безработни с фокус: младежи, възрастни над 55 години, хора с увреждания, хора с основно и по-ниско образование.

Средномесечния брой на регистрираните безработни лица на територията на областта, към 2014 г. са 18418. Наблюдава се спад на безработицата спрямо 2013г. с 0,1% (15 души).

През 2014 г. делът на групите в неравностойно положение на пазара на труда е както следва:

1. На безработните младежи до 29 години – 16,8% от общия брой на безработните лица;
2. На безработните лица над 50 години – 40,4%;
3. На лицата без квалификация и специалност – 45,3%, които формират най-голямата група в професионалната структура на безработните и на групата са с основно и по-ниско образование (40%);
4. На продължително безработните лица над 1 година – 40,7%;
5. На безработните лица с трайни увреждания – 4,8%.

Анализът на безработните лица показва, че тези лица са с ниска конкурентно способност на пазара на труда. Преобладаваща част в тази група са лицата без или с ниска степен на образование, безработни младежи; безработни младежи с трайно намалена работоспособност; безработни младежи от социални заведения, завършили

образованието си; продължително безработни лица; безработни жени над 50- годишна възраст и мъже над 55-годишна възраст.

- Етнически общности в неравностойно положение.

В област Плевен тази група се представлява от ромските общности. Фактори подкрепящи бедността на тази етническа общност са ранно отпадане от училище, ниско образование и квалификация на голяма част от жителите, трайна безработица и липса на трудови навици за част от тях, ограничени възможности за заетост, лоши битови условия, липса на достъп до здравни, социални, образователни услуги. Обособяването им в отделни квартали, затруднява развитието на ромската общност.

Обособените ромски квартали и населените места с компактно население от ромския етнос са районите с най-голям относителен дял на непълнолетни майки, деца, настанени в институции, деца, в риск от отпадане от училище. Акумулирането на икономически, образователни и етнокултурни рискови фактори оказва най-силно влияние, когато семейството живее в рамките на собствената компактна малцинствена група. В тази група попадат семейства в неравностойно положение, чиито децата рискуват да повторят модела на социална изолация на своите родители.

За да се разбие затворения цикъл, е необходима комплексна интервенция насочена срещу бедността, която да подпомогне семействата да осигурят шансове за социално включване и развитие на своите деца:

- Наваксване на липсата на професионална квалификация и образование
Допълнителна професионална квалификация и образование за младежите, отпаднали от училище или с основно и по-ниско образование;
- Подкрепа на родителя в случаите на трайна безработица чрез допълнителна професионална квалификация и включване в програми за заетост, при липса на други възможности за заетост;
- Изграждане на родителски капацитет и увереност;
- Включване на децата от ранна възраст в детска градина с цел социализация и овладяване на български език;
- Мотивация на детето и семейството за включване и задържане в образователната система;
- Осигуряване на достъп до качествено образование за децата и конкурентно способност на пазара на труда;
- Директна работа в общността за подкрепа на семействата в неравностойно положение и за подпомагане на родителите и семейството при реинтеграция на децата, настанени в институции, както и превенция на изоставянето;
- Изграждане на механизъм на междусекторно партньорство между институциите за използване на техните ресурси в подкрепа на семействата при преодоляване на бедността и социалната изолация.

Стари хора.

- Стари хора настанени в специализирани институции.

На територията на област Плевен функционират две специализирани институции за стари хора – ДСХ – с.Бохот и ДСХ – с. Горна Митрополия. За периода 2011г.- 2014г. настанените в СИ в общините Плевен и Долна Митрополия са 79 лица. Анализът показва, че през 2014г. почти двойно е нараснал броят на настанените лица в ДСХ – с. Бохот, което се обяснява с по-големия капацитет на СИ и текучество на потребителите.

Стари хора настанени извън общината, но в същата област за периода е 38 лица, най-голям е броят на настанените лица от община Кнежа – 12 лица.

Към м. април 2014г. броят на чакащите за настаняване в СИ стари хора е 11.

- Самотни стари хора, живеещи в отдалечени населени места.

Голям е броят на самотноживеещите хора в област Плевен. Преобладаващата част от селата извън общинските центрове са обитавани основно от хора в пенсионна възраст.

Комуникационните връзки между някои от общинските центрове и отдалечените населени места са проблем за осигуряване на равнопоставен достъп до социални услуги. Потребностите, които имат самотните хора са следните:

- Подкрепа за ежедневните грижи в дома;
- Осигурен достъп до аптеки и помощ при закупуване на лекарства;
- Достъп до медицинска помощ и здравни услуги;
- Осигуряване на социални контакти и психо-социална подкрепа;
- Компенсиране на изолираността от достъп до социални и здравни услуги на малките населени места в селските райони;
- Създаване на възможности за обгрижване, рехабилитация, подкрепа и социализация.

За осигуряване на социални контакти и психо-социална подкрепа на възрастните хора в селските райони на територията на областта са разкрити Клубове на пенсионера и инвалида, които спомагат за намаляване риска от изолация. Като основна нужда се очертава подкрепата за ежедневни грижи в дома – помощ при самообслужване, поддържане на хигиена, пазаруване, придружаване, готвене. Към момента задоволяването на тези потребности се осигурява със социалните услуги: Домашен социален патронаж, звената за „Помощ в дома” и услугата „Личен асистент”, „Социален асистент” и „Домашен помощник”.

- Брой стари хора, ползващи социални услуги.

За периода – 2011, 2012, 2013 и 2014 г., по данни на РДСП – Плевен са отчетени – 2478 бр. стари хора ползващи социални услуги за област Плевен. През 2013 г. броят им е 680, като в сравнение с 2014 година се отчита спад в бройката, която е 645 бр.

Данните за старите хора ползващи социални услуги в област Плевен са обобщение на информацията извлечена от информационния масив на РДСП, а така също и посочена в общинските Анализи на ситуацията и оценка на потребностите, с приложените към тях карти В2 Данни за профила на общината и В4 Карта за описание на социалните услуги.

Социалните услуги в общността услуги от резидентен тип и почасови услуги в общността.

- Стари хора, ползващи социални услуги от резидентен тип.

Социалните услуги от резидентен тип подпомагат задоволяването на потребността от грижа, достъп до медицинско обслужване, осигуряване на социални контакти и организиране на свободното време според индивидуалните интереси на старите хора.

В област Плевен към момента няма разкрити такива услуги. Общинските анализи идентифицират необходимостта от разкриването им и това ще бъде един от приоритетите през новия период на Областната стратегия за развитие на социалните услуги.

- Стари хора, ползващи социални услуги в общността.

В област Плевен социални услуги за стари хора са: Домашен социален патронаж с изградените на места към него звена по проект „Помощ в дома”, Обществена трапезария, социалната услуга „Личен асистент” по НП „АХУ”, Домашен помощник, „Личен асистент” по ОПРЧР. Във всички общини на областта функционират и клубове на пенсионера и инвалида. С най-голям брой потребители стари хора е услугата „Домашен социален патронаж”.

Най-търсена е социалната услуга „Личен асистент”, която дава възможност за относително самостоятелно съществуване на старите хора в обичайната им семейна среда. Наблюдава се запазване броя на обслужваните лица по НП „АХУ”, въпреки по-голямият брой потребители, нуждаещи се от такъв тип грижа. В много от случаите, кандидатите за лични асистенти не отговарят на изискванията, заложиени по Програмата. Недостатъкът е, и че предоставяната подкрепа зависи от отпускания финансов ресурс, а не от наличните потребности в общините.

Услугата „Обществена трапезария”, финансирана от фонд „Социална закрила” се предоставя в 5 общини от област Плевен – община Червен бряг, община Белене, община Кнежа, община Гулянци и община Никопол. Нуждаещите се потребители получават топла храна (супа, основно ястие и хляб).

Клубовете на пенсионера и инвалида са социални услуги в общността, които имат за цел да съдействат за поддържане на социалните контакти, социалната интеграция и жизнен стандарт на пенсионерите и инвалидите в областта. Средствата за издръжка се осигуряват от общинските бюджети.

2.3. Изводи за състоянието на мрежата от услуги в областта.

2.3.1 Изводи за налични социални услуги за деца.

- Осигурена е грижа в семейна среда на деца с увреждания чрез услугите Личен асистент, Социален асистент.
- Налични дневни и почасови услуги за деца с увреждания – ДЦДУ- гр. Плевен, ДЦДМУ – гр. Червен бряг, ЦСРИДУ – гр. Плевен, ЦСРИ – гр. Пордим и ЦСРИ – гр. Белене.
- Някои от услугите за деца с увреждания работят с не пълен капацитет.
- Нуждите на деца, жертви на насилие и трафик се покриват на областно ниво от Кризисен център и ЦСРИЖДПН, към тях е разкрита гореща телефонна линия.
- Набира скорост услугата Приемна грижа в общините Плевен, Червен бряг, Никопол и Кнежа.
- Във връзка със стартирания процес по деинституционализацията на деца в област Плевен са изградени резидентни и съпътстващи услуги: ЦНСТ 11 бр. и 2 бр. ЦСРИ / 4бр.ЦНСТ и 1бр.ЦСРИ все още не предоставят услуги/.
- Комплекс от дейности в подкрепа на деца и семейства в риск, осиновители и приемни семейства се предоставят чрез ЦОП в общините Плевен, Червен бряг, Долна Митрополия, Левски и Белене и СКЦ „Малки стъпки” на областно ниво. Налично едно междуобщинско партньорство за ползване на ЦОП между общините Плевен и Никопол.
- Налице е намаляване на капацитета на всички СИ за деца в Област Плевен.
- Предстои закриване на действащата специализирана институция – ДДМУИ с. Згалево. Наличната материална база би могла да се използва за разкриване и развитие на алтернативни форми на услуги.
- За децата в риск за отглеждане в семейната среда е налично ЦНСТ за деца и младежи без увреждания – Плевен.
- Община Плевен реализира проектна дейност за предоставяне на услуги за ранна интервенция на деца с увреждания от 0 – 3г.

2.3.2. Изводи за дефицити и мерки на услуги за деца.

Все още не покриват нуждите на всички рискови групи:

- Извън подкрепа остават децата с увреждания в по-малките населени места.
- Най – слабо развита услугата Приемна грижа в общините Пордим, Долни Дъбник и Искър.
- Липсва гарантиран набор от услуги по превенция, които да оказват подкрепа на родители и деца във всяка община.

- Услугите в общността за деца са развити главно в областния център и някои от по-големите общини, където е и най-големия брой детско население.
- Услугите, свързани с оказване подкрепа на родители и деца (училище за родители, училищна подкрепа, информирание на децата за техните права и отговорности, услуги за свободното време на деца) са ограничени;
- Услугите за превенция на рискови групи (млади майки с риск да изоставят децата си, бедни и самотни родители с нисък родителски капацитет; родители на деца с отклоняващо се поведение) са все още твърде ограничени.
- Не се предоставят услуги за ранна интервенция на деца с увреждания от 0 – 3г. на областно ниво.
- Не се предоставят мобилни услуги за деца с увреждания на територията на областта.
- Не се предоставят услуги за развитие на умения за самостоятелен живот в подкрепа на младежи напускащи ДДЛРГ – липсва социална услуга Наблюдавано жилище.

2.3.3 Изводи за налични социални услуги за възрастни и стари хора.

- Осигурена е грижа в семейна среда за възрастни лица с увреждания и самотно живеещи стари хора чрез услугите ЛА, СА и ДП чрез Национални програми и Проекти на ОПРЧР.
- Домашният социален патронаж е най-достъпната услуга в общността за стари хора налична във всички населени места.
- Институционална грижа се предоставя в два ДСХ и частен Дом за стари хора – гр. Славяново.
- Налични са три хосписа за тежко болни лица.
- За лица с психични увреждания са налични 2 бр. ЗЖ .
- За лица с умствена изостаналост е налично 1бр. ЗЖ.
- Във връзка със стартиралия процес по деинституционализацията на младежите от СИ в област Плевен са изградени и функционират резидентни услуги – 2 бр. ЗЖ за лица с умствена изостаналост
- В подкрепа на лицата с увреждания са налични ЦСРИ – Плевен, Пордим и Белене, ДЦВУ в гр. Плевен и ДЦДМУ – гр. Червен бряг.
- Налични са посреднически услуги за безработни лица.

2.3.4 Изводи за дефицитите и мерки на услугите за възрастни и стари хора:

- Капацитета на услугите предоставящи грижа в семейна среда по различни програми и проекти не покрива потребностите на рисковите групи и като цяло е налице дефицит и голям брой чакащи потребители. Услугите са с ограничена продължителност във времето и са с минимална устойчивост.
- Необходимо е разширяване на дейностите предоставяни в ДСП в подкрепа на старите хора чрез предоставяне на медицински и санитарно-хигиенни услуги.
- На територията на по-малките общини няма развити Дневни центрове, Центрове за рехабилитация и социална интеграция.
- За лицата с психични, умствени и физически увреждания и деменция няма налични резидентни услуги – ЦНСТ.
- Във връзка с Визията за дългосрочна грижа и предстоящата дейности институционализация на лицата от ДСХ липсват резидентни услуги предоставящи грижа в среда близка до семейната – ЦНСТ за стари хора.
- Липсва социална услуга за предоставяне на подслон и храна на бездомни лица – Приют.
- Липса на отговарящи на потребностите на хората с увреждания комплексни /здравни и социални/ услуги в домашна среда, както и на финансиране на дейностите по долекуване и продължително лечение.

2.3.5. Препоръки.

Разработването на ОСРСУ 2016 - 2020 в област Плевен следва да се базира на изготвения анализ на ситуацията в областта и националните приоритети за развитие и предоставяне на социални услуги. Необходимо е да се развие максимално широко партньорство и включване на всички заинтересовани страни. Специфичните характеристики на проблемите на рисковите групи изискват решения на областно ниво и осъществявани със съвместните усилия на всички заинтересовани страни.

Следва да се обърне внимание на:

- Превенция и ранна интервенция за деца и семейства в риск – услуги за превенция, или дейности в наличните услуги
- Деинституционализация на грижите за деца – закриване на институциите за деца
- Деца и възрастни с увреждания - развитие на услугите в общността за децата и възрастните с увреждания, работата в мрежа, услуги за лица с психични разстройства и деменция
- Социално включване на рисковите групи – развитие на интегрирани услуги и на свързаните сектори – образование, здравеопазване, пазар на труда и междусекторни сътрудничества
- Грижа за старите хора - деинституционализация на грижите за старите хора, подкрепящи услуги за стари хора
  - Необходимо е разнообразяване на социалните услуги и развиване на нови и гъвкави, алтернативни услуги, които да съответстват на спецификата на потребностите на рисковите групи в областта

- Необходимо е постигане на устойчивост на предлаганите услуги в общността, финансирани по различни национални/европейски програми. Създадените и установени форми на социална подкрепа в общността като „Личен асистент“, „Социален асистент“, „Домашен помощник“ все още са зависими от отпускания финансов ресурс, а не от наличните потребности в общините.

- Необходимо е да се организират регулярни информационни кампании във връзка с представяне и осведомяване на широката общественост за видовете, целите и целевите групи, към които са насочени социалните услуги.

- Необходимо е да се засили превенцията и ранната диагностика.

- От особена важност е общинските администрации като доставчик на социални услуги и НПО сектора да инвестират ресурс с цел повишване на професионалните компетенции на екипите в социалните услуги, чрез включването им в обучения и осигуряването на регулярни супервизии.

Раздел Б: Стратегия за развитие на социалните услуги.

3. Визия и цели.

3.1. Визия.

В дългосрочен план Областната стратегия за социалните услуги цели да превърне област Плевен в регион с достъпни, разнообразни и качествени социални услуги, които допринасят за подобреното качество на живота, максималната самостоятелност, пълноценната реализация и грижа за индивидите и общностите в риск.

3.2. Ценности и принципи.

3.2.1. Ценности.

Основна ценност е човекът и правото на всяко човешко същество да развие максимално своите възможности, без значение на възраст, пол, етническа принадлежност, социално положение. Стратегията следва основните човешки права и свободи и утвърждава следните **ценности** при планирането и предоставянето на социални услуги, които се споделят от всички заинтересованите страни в област Плевен:

- Уважение и признание на достойнството на всеки човек, общност и група;
- Толерантност и закрила от дискриминация, признаване на различията като ценност и ресурс за развитие на всеки човек, общност и група;
- Зачитане на равнопоставеността на половете;
- Благосъстояние на децата и на всички жители на област Плевен.

3.2.2. Принципи.

Всички страни, ангажирани с разработването на Областната стратегия, се обединиха около следните **принципи**, които ще бъдат следвани при изпълнението на планираните дейности и мерки:

- Социални услуги, които отговарят на реалните нужди на рисковите групи;
- Осигуряване на най-добрия интерес на потребителя чрез индивидуализиране на оценката и на грижата за потребителя;
- Насърчаване на услугите в общността и ограничаване на услугите от резидентен тип, които се ползват само в краен случай;
- Максимален достъп до услуги в изолирани населени места чрез мобилност на услугите, иновативност и гъвкавост в планирането и управлението;
- Интегриран подход към решаването на проблемите на целевите рискови групи;
- Гражданско участие в планирането и в наблюдението на изпълнението на Областната стратегия;
- Добро управление, ефикасност и ефективност на социалните услуги, мрежи и партньорства;
- Надграждане на добрите практики и опит в услугите; постоянно повишаване на квалификацията и уменията и учене от собствения опит;
- Постоянно оптимизиране на качеството на социалните услуги.

3.3. Приоритети на областната стратегия. Приоритетни целеви групи.

3.3.1. Приоритетни направления.

За постигане на качествена промяна в социалната среда и бъдещо развитие на социалните услуги, очертани от визията на Стратегията, е необходима интервенция в няколко приоритетни направления, които са идентифицирани с участието на всички заинтересовани страни въз основа на заключенията от анализа на ситуацията в област Плевен.

Приоритетните направления на Областната стратегия са изведени в съответствие с идентифицираните потребности на рисковите групи и необходимостта от намеса за решаване на критичните социални проблеми на населението на областта.

Политиките на социалното включване обхващат всички уязвими общности и индивиди, които имат нужда от подкрепа.

В логиката на Областната стратегия за развитие на социалните услуги, обособяването на интервенцията за децата, възрастни от уязвими групи и старите хора в общи направления помага да се очертае спецификата на услугите за тези рискови групи.

3.3.1.1. Приоритетно направление „Грижа за децата”.

Българската и международна практика показват, че инвестирането в развиване на услуги по превенция на общинско ниво е ефективно, както по отношение на ранна реакция и предотвратяване на проблеми, така и по отношение на вложените средства,

които са много по-малко в сравнение с услугите, които инвестират спрямо изявилия се проблеми.

Приоритетно направление „Грижа за децата” има за цел създаване на добър модел на подкрепа за деца и непълнолетните лица в неравностойно социално положение, чрез осигуряване на достъп до качествени социални услуги в общността така, че нуждаещите се да не са принудени да напускат своя дом и общност, а да подобрят достъпа си до здравни услуги и образование, да получат шанс за интегриране на пазара на труда. Предоставяните услуги в семейна среда, са съобразени с индивидуалните потребности, желания и условия на живот на потребителите.

Развитието на социалните услуги в общността ще доведе до намаляване изоставянето на деца и настаняването им с специализирани институции, осигуряване на подкрепа на различните рискови групи за социално включване, с цел превенция на рисково поведение и социално изключване.

Тези услуги ще бъдат развивани с цел да се обхванат максимално голям брой ползватели. Услугите в това направление са насочени и към подкрепа на децата с увреждания и създаване на условия за оставането им в семейна среда, развитие на индивидуалните умения и ресурси, с цел приоритетно ползване на социалните услуги в общността и превенция на настаняването им в специализирани институции.

Това приоритетно направление на областната стратегия има за цел развитие на широка мрежа от социални услуги в общността във всички общини в област Плевен за подкрепа на следните рискови групи:

- Деца в риск, по смисъла на Закона за закрила на детето;
- Деца с противообществени прояви;
- Младежи и възрастни с различни форми на зависимости;
- Деца отпаднали от училище;
- Деца, отглеждани в специализирани институции и резидентни услуги.

3.3.1.2. Приоритетно направление „Грижа за възрастни от уязвими групи”.

Това приоритетно направление на областната стратегия има за цел развитие на широка мрежа от социални услуги в общността и осигурена резидентна грижа за следните рискови групи:

- Пълнолетни лица с установени трайни увреждания;
- Жени, преживели насилие и/или жертва на трафик;
- Родители и бременни жени, които имат нужда от подкрепа и развитие на умения за отговорно родителство;
- Възрастни с едно или повече хронични заболявания;
- Възрастни с различни форми на зависимости;
- Лица, преживели насилие и/или жертва на трафик; жертви на престъпления;
- Безработни лица, трайно безработни, безработни младежи, безработни в предпенсионна възраст;
- Хора с недостатъчна професионална квалификация и опит;

- Лица с нисък образователен ценз – основно и по-ниско образование;
- Лица, изтърпели наказание „лишаване от свобода“; с наложена пробационна мярка;
- Представители на етнически малцинства, в неравностойно социално положение;
- Лица, преодолели сериозен здравословен проблем, с психическа или физическа травма.

3.3.1.3. Приоритетно направление „Грижа за старите хора“.

Чрез това приоритетно направление ще се работи за създаване на условия за качествено предоставяне на грижи за старите хора, насочени към повишаване качеството на живот на хората от третата възраст, като се съблюдава принципът за независим живот в семейната среда или в близост до нея. Услугите, отличаващи се с домашна атмосфера, са съобразени с индивидуалните потребности, желания и условия на живот.

Приоритетното направление се отнася в подкрепа на следните рискови групи:

- Самотно живеещи стари хора;
- Тежко болни възрастни хора;

Приоритетно направление 1: „Грижа за децата“.

Обща цел 1: Да се подобри грижата за децата в семейството, като се предотврати появата и развитието на рискови фактори по отношение на децата и да се постигне максимално намаляване на броя на децата, отглеждани в специализираните институции.

Специфична цел 1.1. Деинституционализация на грижата за деца в област Плевен. Оптимизиране капацитета на специализираните институции за деца в област Плевен.

Специфична цел 1.2. Превенция за намаляване броя на изоставените деца и подкрепа за задържането им в биологичното семейство.

Специфична цел 1.3. Развиване на дейности за насърчаване на приемна грижа и осиновяването на деца в област Плевен.

Специфична цел 1.4. Подобряване на мрежата от социални услуги в общността за деца.

Приоритетно направление 2: „Грижа за възрастни от уязвими групи“.

Обща цел 2: Да се създадат условия за социално включване/интегриране на максимален брой хора в неравностойно положение и уязвими групи.

Специфична цел 2.1. Подобряване на мрежата от социални услуги в общността за лица с увреждания и лица в рискови групи.

Приоритетно направление 3: „Грижа за старите хора”.

Обща цел 3: Да се подобри качеството на живота на старите хора във всички населени места в областта.

Специфична цел 3.1. Подобряване на мрежата от социални услуги в общността за стари хора.

Специфична цел 3.2. Деинституционализация на грижата за старите хора в област Плевен. Да се осигури достъп на старите хора до качествена резидентна грижа в среда, близка до домашната.

Ключови индикатори за постиженията на Стратегията в област Плевен.

Реализирането на планираните дългосрочни цели в рамките на следващите пет години ще създаде условия за устойчиво подобряване на качеството на живота и жизнения стандарт на рисковите групи, общностите в неравностойно положение и населението в областта. Качествената промяна в ситуацията ще бъде измервана чрез система от качествени и количествени индикатори за напредъка в решаването на идентифицираните проблеми и в модернизирането на системата от социални услуги в област Плевен.

Основните индикатори за промяната в системата на социалните услуги в област Плевен, постигната в рамките на областната стратегия, са:

- Промяна в съотношението между предоставяните типове социални услуги чрез увеличаване на дела на услугите за деца в общността и намаляване на услугите от резидентен тип
- Намаляване на броя на изоставените деца;
- Осигурена подкрепа за поне 20% от уязвимите семейства и деца в ЦОП в област Плевен;
- Предотвратена институционализация на 80% от децата в риск от изоставяне чрез реинтеграция в семейството, настаняване при близки и роднини, приемна грижа, осиновяване (към края на стратегията);
- Реинтеграция в семейна среда на деца от резидентни услуги в биологичното семейство или чрез настаняване при близки и роднини, приемна грижа, осиновяване;
- Осигурени приемни семейства за поне 220 деца чрез увеличения брой приемни семейства
- Намаление с 80% на отпадналите от училище деца;
- Създаден капацитет за обхващане на поне 30% от децата с увреждания в област Плевен в услуги за медицинска и социална рехабилитация и/или в различни форми на заместваща и дневна грижа;
- Намален с 70 % брой на децата от област Плевен, отглеждани в специализирани институции в и извън областта;

- Изведени в семейна среда поне 60% от децата в СИ в област Плевен
- Оптимизиране на капацитета на СИ за деца в област Плевен / ДДЛРГ „Детелина”, ДДЛРГ „Младен Антонов” – с. Тотлебен, общ. Пордим/
- Увеличаване на дела на услугите в общността и услугите от резидентен тип за възрастни с увреждания
- Предотвратена преждевременна институционализация на 160 хора с увреждания, чрез развитите услуги за грижа в семейна среда;
- Създаден капацитет за осигуряване на дневни и почасови грижи за поне 220 възрастни хора и лица с увреждания годишно
- Разширен спектър от услуги за превенция и успешна реинтеграция на лица от рискови групи /със зависимости и проблемно поведение/;
- Изградена мрежа от ЦСРИ в област Плевен, които да предоставят необходимите услуги за поне 130 лица
- Осигурена подкрепа на всички жени преживели насилие или жертва на трафик;
- Осигурена подкрепа и задоволяване на ежедневните потребности на бездомните лица на територията на област Плевен
- Осигурени услуги, подкрепа и грижи в семейна среда за голяма част от хората с установени трайни увреждания и самотно живеещите възрастни хора – чрез увеличен капацитет на ДСП, Обществена трапезария и услугите „Личен асистент”, „Социален асистент” и „Домашен помощник”.
- Осигуряване на обучение, възможности за придобиване на професионални умения и осигуряване на трудова заетост на поне 20 лица от рискови групи, годишно;
- Подобрени резидентни грижи за 52 хора с увреждания
- Предотвратена институционализацията на около 87 лица с увреждания, интелектуални и физически затруднения
- Подобряване на социалния статус и включване в социалната икономика на младежи напускащи институции
- Осигурена подкрепяща среда на младежи напускащи специализирана институция или приемни семейства
- Подобрена грижа за около 75 стари хора настанени в СИ на територията на област Плевен;
- Предотвратена преждевременна институционализация на самотноживеещи стари хора чрез развитите услуги за грижа в домашна среда (с мобилен компонент);
- Подобрено качество на резидентни услуги в среда близка до домашната за 98 стари хора, които не са в състояние да живеят самостоятелно.

4. Интервенция – социални услуги и мерки.

Планираната интервенция очертава общата картина на развитието на мрежа от социални услуги на две нива – областна и общинско ниво, за периода от 2016 до 2020 година. В плана се конкретизират приоритетите на областно и общинско ниво, както и видовете услуги, които ще се развиват в област Плевен. Стратегията обхваща:

- Развитие и усъвършенстване на съществуващите социални услуги през следващите 5 години (2016-2020 г.);
- Разкриване на нови и иновативни социални услуги за изведените приоритетни целеви групи;

- Инициране на между секторни „смесени” иновативни услуги и програми;
- Успоредно развитие на политики и мерки за социално включване в свързани сектори (образование, здравеопазване, заетост, жилищна среда), чрез които се решават конкретни проблеми на рисковите групи и/или се създават условия за ефективно функциониране на социалните услуги.

Социалните услуги и дейности се разглеждат като система от услуги, които си взаимодействат и допълват, за да се постигне ефект и реална полза за обхванатите целеви групи.

4.1. Мерки и дейности по Приоритетно направление 1: „Грижа за децата”.

Обща цел 1: Да се подобри грижата за децата в семейство и близка до семейната среда, като се предотврати появата и развитието на рискови фактори по отношение на децата и да се постигне максимално намаляване на броя на децата, отглеждани в специализираните институции.

Специфична цел 1.1. Деинституционализация на грижата за деца в област Плевен. Оптимизиране капацитета на специализираните институции за деца в област Плевен.

Мярка 1.1.1 Подобряване на грижата за деца и оптимизиране на капацитета в СИ от област Плевен

Дейност 1.1.1.1. Оптимизиране на капацитета на ДДЛРГ „Младен Антонов” с. Тотлебен, общ. Пордим

Продължава дейността на ДДЛРГ „Младен Антонов” с. Тотлебен, общ. Пордим с капацитет 40 места и предвидено намаляване на капацитета до 15 места към 2020г.

Дейност 1.1.1.2. Оптимизиране на капацитета ДДЛРГ „Детелина” гр. Плевен.

Продължава дейността на ДДЛРГ” Детелина” с капацитет 50 към 2015г. и намаляване на 40 места към 2020.

Дейност 1.1.2.3. Продължава дейността на ДМСГД гр. Плевен и грижата за високо рискови новородени

Продължава дейността на ДМСГД Плевен с капацитет 150 места.

Специфична цел 1.2. Превенция за намаляване броя на изоставените деца и подкрепа за задържането им в биологичното семейство.

Мярка 1.2.1. Превенция на изоставянето.

Дейност 1.2.1.1. Разкриване на Звено „Майка и бебе” гр. Плевен обслужващ област Плевен.

Разкриване на Звено “Майка и бебе” в гр. Плевен обслужващо населението на област Плевен. Услугата ще стартира през 2017г. с капацитет 10 места. ЗМБ ще предоставя временно настаняване и подкрепа до 6 месеца на бременни жени и майки в риск да изоставят децата си. Дейностите на ЗМБ включват:

- Социална работа за насърчаване на родителската привързаност;
- Подпомагане на младите майки чрез социално, психологическо и юридическо консултиране и подкрепа;
- Временен престой и грижа за майката и детето;
- Развиване на социалните умения на майката за грижа за себе си, детето и социална реализация.

Дейност 1.2.1.2. Осигуряване на грижа при близки и роднини за изоставени и negliжирани деца.

Увеличаване броя на настанените деца при близки и роднини по реда на чл. 26 от ЗЗД, с цел предотвратяване на настаняването в специализирани институции и услуги резидентен тип.

Дейност 1.2.1.3. Дейности на ОЗД и ЦОП за работа с биологичното семейство с цел превенция на настаняването в СИ.

Увеличен брой деца отглеждани в семейна среда, за които е предотвратено настаняването в СИ.

Услугите включват консултиране, практическа подкрепа, съдействие, информиране, посредничество, услуги за изграждане на родителския капацитет, материална и финансова подкрепа в процеса на отглеждане на изведените деца.

Специфична цел 1.3. Развиване на дейности за насърчаване на приемна грижа и осиновяването на деца в област Плевен.

Мярка 1.3.1. Широко развитие на Приемната грижа и извеждане на деца от СИ в приемни семейства и в семейства на осиновители.

Дейност 1.3.1.1. Услуги в подкрепа на осиновяването на деца, настанени в СИ включващи обучение и оценка на кандидат осиновители, подкрепа на детето и на семейството в след осиновителния период, формиране на групи за подкрепа на осиновени деца и осиновители.

Увеличен брой осиновени деца изведени от СИ или приемни семейства.

Услугите ще включват обучение и оценка на кандидат осиновители, подкрепа на детето и на семейството в след осиновителния период, формиране на групи за подкрепа на осиновени деца и осиновители.

Дейност 1.3.1.2. Набиране на приемни семейства от ОЗД, ЦОП и общини.

Дейност 1.3.1.3. Услуги в подкрепа на приемни родители и деца настанени в приемни семейства, включващи обучение и оценка на кандидат приемни семейства, подкрепа на детето и на семейството в след настанителния период, формиране на групи за подкрепа.

Увеличен брой деца от СИ, изведени в приемни семейства.

Услугите ще включват обучение и оценка на кандидат приемни родители, подкрепа на детето и на семейството в периода след настаняването му приемното семейство, формиране на групи за подкрепа на приемни семейства и настанените в тях деца.

Специфична цел 1.4. Подобряване на мрежата от социални услуги в общността за деца.

Мярка 1.4.1. Осигуряване на дневна грижа за деца с увреждания.

Дейност 1.4.1.1. Продължаване функционирането и повишаване капацитета на съществуващата услуга „Дневен център”.

Продължаване дейността на действащите 2 дневни центъра на територията на областта, с общ капацитет

- ДЦДУ гр. Плевен – с капацитет от 17. Увеличаване на капацитета към 2020 на 20 места;
- ДЦДМУ – гр. Червен бряг – с капацитет от 24. Увеличаване на капацитета на 30 места към 2020;

Конкретни дейности:

- консултиране – ДЦ предлага консултиране на децата и техните семейства чрез индивидуални оценки на всеки случай. Консултирането се осъществява по различни въпроси, засягащи както работата в ДЦДУ, така и например получаването на целеви помощи и др.;
- дневни центрове за деца с тежки увреждания, като самостоятелна услуга - осигуряващи дневни, полудневни и почасови грижи за деца с физическо, интелектуално, речево и емоционално нарушено здраве. Активно включване и оказване на подкрепа на семействата на децата и младежите с увреждания в работата с тях;
- дневна грижа – в ДЦ има създадени условия за целодневно обгрижване на децата с обособени кътове за хранене, за игра, занимания и почивка;
- постоянна грижа;
- рехабилитация – в ДЦ работи квалифициран рехабилитатор-егротерапевт;
- терапия;
- ориентиране;

- информиране и обучение – в ДЦ не се извършва обучителна дейност, но децата в училищна възраст биват подпомагани при подготовка на домашните работи и се използват някои обучителни игри за придобиване на определени умения;
- групово работно;
- цялостно обслужване на потребителите през деня;
- организиран транспорт;
- организация на свободното време.

Дейност 1.4.1.2. Разкриване нови дневни центрове

Разкрит един нов Дневен център за деца с увреждания с общ капацитет – 20 места, към 2020 г.

Планиран ДЦДМУ – гр. Левски, който е планиран за разкриване през 2017г.с капацитет 18.

Мярка 1.4.2. Развитие на ЦСРИ за осигуряване на здравна грижа, медицинска и социална рехабилитация за децата с увреждания и деца в риск от социално изключване на територията на област Плевен.

Дейност 1.4.2.1. Продължаване функционирането и повишаване капацитета на съществуващата услуга „Център за социална рехабилитация и интеграция”

Продължаване дейността на съществуващите ЦСРИ в област Плевен:

- ЦСРИДУ- гр. Плевен – с капацитет 50. Повишаване на капацитета към 2020 на 60 ;
- ЦСРИ – гр. Пордим - с капацитет 30. Повишаване на капацитета към 2020 на 40;
- Продължаване дейността на действащия ЦСРИ за жени и деца преживели насилие или жертва на трафик – гр. Плевен и повишаване на капацитета от 20 на 30 места до 2020г.
- Продължава дейността на ЦСРИ – гр. Белене по проект на КАРИТАС с тенденция за ДДД от м.06.2016г.- капацитет от 30 на 35 места към 2020г.
- ЦСРИ – гр. Долни Дъбник по Проект „Подкрепа за социално включване на уязвими групи от община Долни Дъбник”- брой обхванати деца 30 .

Дейност 1.4.2.2. Разкриване на нови центрове за социална рехабилитация и интеграция с постепенно повишаване на капацитета.

Изграждане на 2 нови ЦСРИ в общините:

- ЦСРИ – гр.Левски – Услугата ще стартира от 2016г. с капацитет 30 .
- ЦСРИ – гр.Искър – Услугата ще стартира от 2017г.с капацитет 30, от които 10 деца.

Разширени дейности на ЦСРИ и чрез предоставяне на мобилни услуги в семейна среда ;

Дейност 1.4.2.3 Продължаване функционирането и повишаване капацитета на съществуващата услуга „Център за обществена подкрепа“:

Продължаване дейността на 8 действащи ЦОП в област Плевен и повишаване на капацитета до 2020г. както следва:

- ЦОП Плевен – от 75 на 120 капацитет;
- ЦОП Сдружение „Малки стъпки”- запазва капацитет от 30 места на областно ниво;
- ЦОП Сдружение „Център Отворена врата” – капацитет 35;
- ЦОП Долна Митрополия – запазва капацитет от 30 места;
- ЦОП Левски – повишаване на капацитета с 10 / от 20 на 30 /; места
- ЦОП Червен бряг – увеличаване на капацитета от 20 на 30 места
- ЦОП Белене – увеличаване на капацитета от 25 на 30 места
- ЦОП с. Петърница, общ. Долни Дъбник по Проект „Подкрепа за социално включване на уязвими групи от община Долни Дъбник”- брой обхванати деца 30.

Предоставяните услуги в ЦОП включват:

- Посредничество, информиране, социални, правни, психологически консултации за уязвими семейства с деца;
- Училище за родители и обучения за добро родителство;
- Кампании за повишаване на чувствителността – промяна на нагласите и уменията на родителите за стимулиране на ранното детско развитие;
- Практическа подкрепа в домакинството;
- Семейна медиация;
- Терапия, фамилно консултиране;
- Достъп до жилища, заетост;
- Консултации и подкрепа за близките и роднините, които отглеждат деца на родители в чужбина.

Дейност 1.4.2.4 Разкриване на нови центрове за обществена подкрепа:

- ЦОП гр. Никопол – услугата да стартира през 2016г. с капацитет 20;
- ЦОП гр. Гулянци – услугата да стартира през 2016г. с капацитет 30;
- ЦОП гр. Кнежа – услугата да стартира през 2016г. с капацитет 20;

Мярка 1.4.3. Разширяване на грижите за деца с увреждания в семейна среда.

Дейност 1.4.3.1. Продължаване дейността на „Личен асистент” / по НП „АХУ” и проектни дейности на общините / и постепенно повишаване на капацитета.

Продължава функционирането и увеличаване на броя на децата потребители на услугата „Личен асистент”.

Мярка 1.4.4. Развитие на мрежата от алтернативни социални услуги от резидентен тип за деца от рисковите групи в среда, близка до семейната.

Дейност 1.4.4.1. Продължава дейността на ЦНСТ за деца и младежи с увреждания в област Плевен.

Продължава дейността на 7 бр. ЦНСТ за деца и младежи с увреждания в област Плевен:

- ЦНСТ за деца и младежи с увреждания – гр. Плевен – 4 бр.
- ЦНСТ за деца и младежи с увреждания – гр.Пордим – 2 бр.
- ЦНСТ за деца и младежи с увреждания – гр.Червен бряг – 1бр.

Центровете за настаняване от семеен тип (ЦНСТ) предоставят подслон и ежедневни грижи; създават условия за социална интеграция – прием в масови детски ясли, градини, училища; и поддържане на връзката с родители, близки и роднини. Настаняването в ЦНСТ на децата е последната мярка за закрила, след изчерпване на всички възможности за настаняване в семейство – биологично, разширено, приемно и на осиновители.

Дейност 1.4.4.2. Продължава дейността на ЦНСТ за деца и младежи без увреждания в област Плевен.

Продължава дейността на 4 бр. ЦНСТ за деца и младежи без увреждания в област Плевен

- ЦНСТ за деца и младежи без увреждания – гр. Плевен - 3 бр.
- ЦНСТ за деца и младежи без увреждания - с. Садовец, общ. Долни Дъбник – 1 бр.

Дейност 1.4.4.3. Разкриване на нови ЦНСТ за деца и младежи с / без увреждания в област Плевен:

- 1бр. ЦНСТ за деца и младежи с / без увреждания - гр. Левски с капацитет 12+2 места.

Дейност 1.4.4.4. Продължава функционирането на Кризисен център за жени и деца преживели насилие – гр. Плевен.

Продължава дейността на КЦ – гр. Плевен с капацитет 8 места.

- Осигурена подкрепа на деца преживели насилие или жертва на трафик, на територията на областта;
- Предотвратено настаняване на деца в специализирани институции;
- Предоставени услуги /подкрепа за реинтеграция на децата жертви на насилие, трафик, зависимости, рисково поведение.

Мярка 1.4.5. Развитие на иновативни и алтернативни социални услуги.

Дейност 1.4.5.1. Запазване и развиване на съществуващата услуга „Превантивно - информационен център по зависимости” – гр.Плевен.

- Вторична превенция и консултиране на зависими и техните семейства; насочване на зависими лица за лечение; превантивни дейности и консултиране на лица пребиваващи в институции /затвори, социални заведения/; консултиране и обучение на педагогически и здравни кадри от системата на образованието; подкрепа на училищни политики по здравно образование.

Дейност 1.4.5.2. Предоставяне на иновативни социални услуги за деца от уязвими групи чрез проектни дейности реализирани **от общините.**

- Проект „Днес инвестираме в бъдещето на децата”. Реализира се от Община Плевен. - брой обхванати деца 907 . Услугата е насочена към предотвратяване на изоставянето или институционализирането на децата с увреждания, чрез подпомагане на родителите и формиране у тях на подходящи умения за отглеждане на детето.*Очаквани резултати:*
Намаляване на изоставянето на деца с увреждане и осигуряване отглеждането им в биологичното семейство.
- Проект „ Осигуряване на интегрирани социални услуги за деца и родители от уязвими групи от община Кнежа” брой обхванати деца 414 и намаляване към 2020 на 114. Разширяване на обхвата на социалните услуги от комплексен тип в местната общност за подобряване готовността на децата от 0 до 7 години за включване в образователната система. Създаване на местна мрежа за социална подкрепа и формиране на родителски умения сред уязвими социални групи.
- Осигуряване на топъл обяд в училищните столове във всички населени места от община Белене по Проект на БЧК за деца в неравностойно положение – 44 ползватели към 2015г. и повишаване на 52 към 2020г.

4.2. Мерки и дейности по Приоритетно направление 2: „Грижа за възрастни от уязвими групи”

Обща цел 2: Да се създадат условия за социално включване/интегриране на максимален брой хора в неравностойно положение и уязвими групи.

Специфична цел 2.1. Подобряване на мрежата от социални услуги в общността за лица с увреждания и лица в рискови групи.

Мярка 2.1.1. Осигуряване на дневна грижа за лица от различните рискови групи.

Дейност 2.1.1.1. Продължаване функционирането на съществуващата услуга „Дневен център за възрастни с увреждания”.

Продължаване дейността на действащите 2 дневни центъра на територията на областта / Плевен и Червен бряг / с общ капацитет 47 места и заложена промяна в капацитета както следва:

- ДЦВУ – гр.Плевен – промяна на капацитета от 23 на 25 места към 2020;
- ДЦДМУ – гр. Червен бряг — промяна в капацитета от 24 на 30 места 2020;

Чрез услугата Дневен център се осигуряват дневни и почасови грижи и подкрепа за възрастни хора и лица с увреждания от територията на област Плевен;

Дейност 2.1.1.2. Разкриване на нови дневни центрове.

Разкриване на 5 нови Дневни центъра за възрастни хора с увреждания:

- ДЦВХ с физически увреждания гр.Плевен – Услугата е предвидено да стартира през 2017г. с капацитет 20 места;
- ДЦВХУ гр. Левски - Услугата е предвидено да стартира през 2017г. с капацитет 18 места;
- ДЦВХУ гр. Искър – Услугата е предвидено да стартира през 2016г. с капацитет 30 места;
- ДЦ за възрастни с увреждания - онкоболни в стабилизирано състояние – гр. Гулянци – Услугата е предвидено да стартира през 2016г. с капацитет 50 места;
- ДЦВУ – Гр. Пордим – Услугата е предвидено да стартира през 2016г. с капацитет 40 места.

Мярка 2.1.2. Развитие на ЦСРИ за осигуряване на здравна грижа, медицинска и социална рехабилитация за лицата с увреждания и лицата в риск от социално изключване на територията на област Плевен.

Дейност 2.1.2.1. Продължаване функционирането на съществуващата услуга „Център за социална рехабилитация и интеграция”.

- Продължаване дейността на съществуващият ЦСРИ в гр.Плевен с капацитет 20 и увеличаване на 30 към 2020г.
- Продължаване дейността на действащия ЦСРИ за жени и деца преживели насилие или жертва на трафик - гр. Плевен с капацитет 20 и увеличаване на 30 места към 2020г.
- Продължава дейността на ЦСРИ – гр.Пордим – с капацитет 30 и увеличаване на 40 места към 2020г.

Дейност 2.1.2.2 Разкриване на нови центрове за социална рехабилитация и интеграция

Изграждане на 2бр.нови ЦСРИ и разширени дейности в общините:

- ЦСРИ гр. Искър – Да стартира дейност от 2017 г. с капацитет 30 места, от които 20 за възрастни;
- ЦСРИ гр. Червен бряг – Да стартира дейност от 2017г.с капацитет 40.

Мярка 2.2.2. Разширяване на грижите за хора с увреждания в семейна среда

Подобрени и разширени услуги в семейна среда за лица с увреждания. Увеличаване с 50% на относителния дял на клиентите в населени места извън общинските центрове.

Предотвратено преждевременно настаняване в резидентна грижа на хора с увреждания, чрез предоставяне на разнообразни услуги в домашна среда.

Дейност 2.2.2.1. Продължаване дейността на „Личен асистент” и постепенно повишаване на лицата, потребители на услугата.

Дейност 2.2.2.2. Продължаване функционирането и увеличаване броя на потребителите на социалната услуга „Социален асистент”

Дейност 2.2.2.3 Продължаване функционирането и увеличаване броя на потребителите на услугата „Домашен помощник”

Дейност 2.2.2.4. Продължаване функционирането и повишаване капацитета на съществуващата услуга „Домашен социален патронаж”

Подобряване и разширяване на услугите в семейна среда за възрастни с увреждания потребители на Домашен социален патронаж, чрез предоставяне на медицински и санитарно-хигиенни услуги. Увеличаване на капацитета на Домашен социален патронаж на територията на област Плевен от 2126 през 2015 г. на 2566 през 2020 година.

Дейност 2.2.2.5. Продължаване функционирането и повишаване капацитета на съществуващата услуга „Обществена трапезария”:

Продължаване дейността на съществуващите Обществени трапезарии със заложена промяна в капацитета:

- община Искър – от 30 на 50 места към 2020г.
- община Никопол – намалява с 50 места / от 130 на 80 /
- община Червен бряг – от 99 на 150 места;
- община Белене – от 31 на 50 места;
- община Гулянци – от 130 на 150;
- община Кнежа – от 120 на 150;

Дейност 2.2.2.6. Разкриване на нови Обществени трапезарии и постепенно повишаване на капацитета:

- Обществена трапезария в община Пордим с капацитет 30 през 2016г.

Мярка 2.2.3. Изграждане на алтернативни социални услуги от резидентен тип за настаняване на лица от рисковите групи в среда, близка до семейната.

Дейност 2.2.3.1. Продължаване функционирането на „Кризисен център за жени и деца, преживели насилие” – гр.Плевен.

Продължаване дейността на действащия Кризисен център в гр. Плевен с капацитет 8 места.

Осигурена подкрепа на всички жени и деца преживели насилие или жертва на трафик, на територията на областта.

Дейност 2.2.3.2. Разкриване на „Център за временно настаняване” – гр.Плевен.

Изграждане на Център за временно настаняване в гр. Плевен предоставящ услугата за всички населени места от област Плевен – с капацитет 20. Предвидено е услугата да стартира през 2017г. за задоволяване на ежедневни потребности на бездомни лица от територията на област Плевен.

Дейност 2.2.3.3. Продължаване функционирането на съществуващите „Защитени жилища за възрастни хора с умствена изостаналост”.

Осигуряване на резидентна грижа за възрастни хора с умствена изостаналост без промяна на капацитета както следва:

- ЗЖ гр. Плевен - капацитет 10 места
- ЗЖ гр. Червен бряг – капацитет 8 места
- ЗЖ – с. Згалево, общ.Пордим – капацитет 8 места

Дейност 2.2.3.4. Продължаване функционирането на съществуващите защитени жилища за възрастни хора с психични разстройства” и увеличаване на капацитета.

Осигуряване на резидентна грижа за възрастни хора с психични разстройства в с. Драгаш войвода, общ. Никопол - 2 бр. ЗЖ за лица с ПР – с общ капацитет 24 и заложено повишаване с общо 2 / с по едно за всяко ЗЖ /.

Дейност 2.2.3.5. Изграждане и разкриване на нови защитени жилища за хора с увреждания в област Плевен.

Разкриване на 2 бр. нови ЗЖ за хора с увреждания както следва:

- община Кнежа ЗЖ за лица с психични разстройства – Услугата се предвижда да стартира през 2019 г., с капацитет 8;
- община Пордим ЗЖ за лица с психични разстройства – Услугата се предвижда да стартира през 2016г. ,с капацитет 15;

Дейност 2.2.3.6. Изграждане и разкриване на Наблюдавано жилище за младежи напускащи СИ

Разкриване на едно Наблюдавано жилище за младежи напускащи СИ в община Пордим с капацитет 12 места.

Дейност 2.2.3.7. Изграждане и разкриване на нови ЦНСТ за хора с увреждания в област Плевен в община Левски.

Услугата е предвидено да стартира през 2018г. с капацитет 8 места и увеличаване на същия до 12 през 2020г.

Мярка 2.2.4. Насърчаване на дейностите за предоставяне на социални услуги управлявани от НПО и частния сектор.

Дейност 2.2.4.1. Продължаване дейността и подобряване качеството на услугите в Дом за възрастни хора с психични разстройства към „Медицински център Апекс”ООД – Плевен - Гр. Славяново.

Продължава дейността на в Дом за възрастни хора с психични разстройства към „Медицински център Апекс”ООД – Плевен - Гр. Славяново – капацитет 44 места;

Мярка 2.2.5. Насърчаване развитието на социално предприемачество.

Дейност 2.2.5.1. Продължаване функционирането на 3-те съществуващи Социални предприятия в общините Плевен, Пордим и Червен бряг:

- Социално предприятие в гр. Плевен – Обществена пералня;
- Социално предприятие в с.Залево, общ. Пордим - Ателие за дървообработване и изработване на съоръжения за детски площадки и паркове
- Проект „Въвеждане на иновативен модел на общинско социално предприятие – стъпки към интеграция на уязвимите групи в община Червен бряг”

Мярка 2.2.6. Прилагане на комбинирани микс-пакети от услуги (информационни, консултантски, образователни, правни, посредничество и др.)

- Проектна дейност на община Червен бряг – Център за почасови услуги по Проект „ Достоен и независим живот в общността” – социално-здравни услуги – капацитет 192 места;
- Медицински грижи по домовете във всички населени места от община Белене за самотни възрастни хора чрез проектна дейност на КАРИТАС – Русе.

4.3. Мерки и дейности по Приоритетно направление 3: „Грижа за старите хора”.

Обща цел 3: Да се подобри качеството на живота на старите хора във всички населени места в областта.

Специфична цел 3.1. Подобряване на мрежата от социални услуги в общността за стари хора.

Мярка 3.1.1. Осигуряване на дневна грижа за стари хора

Дейност 3.1.1.1 Разкриване на Дневен център за стари хора както следва:

- ДЦСХ – гр. Левски – Предвижда се да стартира през 2017г., с капацитет 18;
- ДЦСХ – гр. Белене - Предвижда се да стартира през 2020г., с капацитет 30;
- ДЦСХ – гр. Гулянци - Предвижда се да стартира през 2016г., с капацитет 30;
- ДЦВСХ – Кнежа – Предвижда се да стартира през 2016г., с капацитет капацитет 20.

Осигурени дневни грижи и подкрепа за стари хора от територията на област Плевен. Предотвратено преждевременно настаняване в резидентна грижа на 80 стари хора.

Дейност 3.1.1.2. Продължава дейността на Клубовете на пенсионера.

Мярка 3.1.2. Разширяване на грижите за стари хора в семейна среда.

Предотвратено преждевременно настаняване в резидентна грижа на стари хора , чрез предоставяне на разнообразни услуги в домашна среда.

Дейност 3.1.2.1. Продължаване дейността на „Личен асистент” и постепенно повишаване на лицата, потребители на услугата.

Дейност 3.1.2.2. Продължаване функционирането и увеличаване броя на потребителите на социалната услуга „Социален асистент”.

Дейност 3.1.2.3. Продължаване функционирането и увеличаване броя на потребителите на услугата „Домашен помощник”.

Дейност 3.1.2.4. Продължаване функционирането и повишаване капацитета на съществуващата услуга „Домашен социален патронаж”.

Подобриени и разширени услуги в семейна среда за стари хора потребители на Домашен социален патронаж. Чрез предоставяне на медицински и санитарно-хигиенни услуги. Задоволяване на потребностите от храна на над 1500 стари хора от всички общини на област Плевен.

Дейност 3.1.2.5. Продължаване функционирането и повишаване капацитета на съществуващата услуга „Обществена трапезария”:

Специфична цел 3.2. Деинституционализация на грижата за старите хора в област Плевен. Да се осигури достъп на старите хора до качествена резидентна грижа в среда, близка до домашната.

Мярка 3.2.1. Подобряване на условията и качеството на предоставяните услуги в съществуващите специализирани институции за стари хора.

Продължаване работата и подобряване качеството на предоставяните услуги в 2 действащи ДСХ с общ капацитет 75 места.

Дейност 3.2.1.1. Подобряване качеството на предоставяните услуги в Дома за стари хора в с. Бохот, общ. Плевен.

Дейност 3.2.1.2. Подобряване качеството на грижа в Дома за стари хора в с. Горна Митрополия, общ. Долна Митрополия.

Мярка 3.2.2. Разкриване на алтернативни резидентни услуги и малки домове за обгрижване на стари хора в среда, близка до семейната.

Дейност 3.2.2.1. Изграждане и разкриване на ЦНСТ за стари хора в област Плевен.

Осигуряване на качествена резидентна грижа в среда близка до семейната за 98 стари хора чрез разкриване на 8 нови ЦНСТ в общините:

- - община Левски – ЦНСТ за стари хора с капацитет 8 места, нова от 2018г.
- - община Искър – ЦНСТ за стари хора с капацитет 20 места, нова от 2016г.
- - община Никопол - 2 бр.ЦНСТ за стари хора с общ капацитет – 16 места, нова от 2020г.
- община Червен бряг – ЦНСТ за стари хора с капацитет 15 места, нова от 2020г.
- община Белене – ЦНСТ за стари хора – капацитет 15, нова от 2020г.
- - община Гулянци – ЦНСТ за стари хора – капацитет 20, нова от 2016г.;
- - община Пордим – ЦНСТ за стари хора – капацитет 15, нова от 2016г.

Мярка 3.2.3. Продължаване функционирането на съществуващите и изграждане на нови хосписи.

Дейност 3.2.3.1. Продължаване и подобряване на грижата в хосписите в област Плевен - с общ капацитет 102 места, както следва:

- Хоспис „Надежда” към Фондация 21 –ви век – Гр. Тръстеник /42 места /
- Хоспис „Медихелп” ООД – гр. Левски / 20 места /
- Хоспис „Свети Лазар” ООД към Медицински център АПЕКС ООД – гр. Плевен / 40 места /

Осигурени качествени медико-социални грижи за стари хора с тежки заболявания и невъзможност за самообслужване.

Дейност 3.2.3.2. Планиране, изграждане и разкриване на нови хосписи в област Плевен.

Планиран за изграждане през 2020г. в община Червен бряг на един хоспис чрез публично частно партньорство.

5. Логическа рамка и ключови индикатори за успех.

Логическа рамка и ключови индикатори за успех са посочени в Приложение № 1.

6. Система за мониторинг и оценка.

6.1. Цели и задачи на мониторинга и оценката.

Системата за мониторинг и оценка е ключов инструмент за развитие на политики и програми в социалната сфера и особено – за дългосрочни и комплексни интервенции като Областната стратегия за социалните услуги в област Плевен. Резултатите от мониторинга и оценката са основа за актуализацията на стратегията по отношение на приоритетните направления и целите, както и за препланирането на оперативните задачи в хода на изпълнението.

Конкретните цели и задачи на системата за мониторинг и оценка са:

1. Да осигурява постоянен поток от актуална информация за развитието на социалната среда в област Плевен, чрез:

- Наблюдение на промените в базовите индикатори за ситуацията;
- Обратна връзка от целевите групи и преките потребители за вида и качеството на предоставяните услуги и подкрепа;
- Обратна връзка от преките изпълнители на дейностите за трудностите в изпълнението на услугите, възможностите за усъвършенстване и нуждите от обучение и развитие на човешките ресурси.

2. Да обезпечи текущия мониторинг на изпълнението на дейностите по Стратегията на областно и общинско ниво, чрез:

- Събиране на информация за обема и преките резултати от осъществяваните дейности/услуги;
- Пряко наблюдение на хода, методите и начините на текущото изпълнение на планираните дейности, както и на степента на изпълнение на времевия график на дейности и резултати;
- Анализ на резултатите от мониторинга в сравнение със заложените количествени и качествени индикатори;
- Предоставяне на консултации и съвети на място на преките изпълнители на стратегията – общини, външните доставчици на услугите, свързани сектори и др. за подобряване на дейностите и качеството на социалните услуги.

3. Да се изработят комплексни оценки на ефекта и цялостното въздействие от изпълнението на Областната стратегия от гледна точка на целевите рискови групи. Оценката обхваща следните критерии:

- Ефикасността на изпълнените дейности и постигнатите преки резултати по отношение на обема на дейностите, спазването на времевия график, планираните/вложените ресурси;
- Ефективността – оценка на реалните ползи и ефекти за потребителите на услуги, както и на степента на обхващане на целените групи, индивиди и общности в риск от изпълнените дейности. Качеството на предоставените социални услуги се оценява през призмата на ефекта и ползите за потребителите при задоволяването на техните потребности - индивидуални и общи за рисковата група;
- Въздействието на Областната стратегия върху общия социален контекст, степен на постигане на дългосрочните цели, комплексна оценка на предизвиканите качествени промени в състоянието на социалната среда и рисковите групи;
- Релевантност – съответствието на целите и интервенцията спрямо реалните проблеми и конкретните потребности и възможности на рисковите групи;
- Устойчивостта на дейностите, резултатите и ползите за целевите групи и продължението им след времевата рамка на Стратегията.

4. Да осигури системното актуализиране на Областната стратегия, подобряването на политиките за социално включване и постоянното усъвършенстване на социалните услуги и мерки чрез:

- Предоставяне на конкретни препоръки за актуализиране на цялостната Стратегия по отношение на избраните приоритетни направления, дългосрочни и конкретни цели на интервенцията;
- Препоръки и текуща, актуална информация за оперативно препланиране на дейностите и следващите етапи от изпълнението на предвидените дейности – социални услуги и мерки;
- Системна обратна връзка от потребителите на услуги и препоръки за подобряване на вида и качеството на услугите в съответствие с реалните групи и индивидуални потребности;
- Консултации и методическа помощ за усъвършенстване и подобряване на качеството на социалните услуги по места;
- Идентифициране на добрите практики и научените уроци от осъществяването на Областната стратегия и мултиплициране на натрупания опит по места.

В съответствие с тези цели и задачи, изграждането и функционирането на цялостна Система за мониторинг и оценка дава реални, практически ползи за общините и структурите, които изпълняват Стратегията. Препоръките за промени, постоянният поток от информация и обратната връзка от целевите потребители на услугите, осигурен от Системата за мониторинг и оценка са задължително условие за ефективното изпълнение на Стратегията.

Основният подход е мониторингът и оценката с участие, който изисква включването и обратната връзка от всички участници в изпълнението на предоставянето на социалните услуги и носи допълнителни предимства за ефективността на мониторинга. Участието гарантира съпричастността и чувството за собственост на заинтересованите страни върху продуктите и резултатите от мониторинга и оценката и съответно – тяхната готовност и интерес от прилагането на препоръките на практика.

6.2. Изграждане на система за мониторинг и оценка на стратегията.

Изграждането на цялостна функционираща система за мониторинг и оценка предполага комплекс от дейности, които се осъществяват на няколко етапа:

- създаване на структура и изграждане на екип;
- развитие на уменията и капацитета за мониторинг и оценка;
- осмисляне и конкретизиране на системата от индикатори;
- планиране и изпълнение на дейности за мониторинг и оценка;
- разпространение на заключенията от мониторинга и оценката и актуализиране на планове и дейности в съответствие с направените препоръки.

6.2.1 Създаване на звена за мониторинг и оценка.

За осъществяване на дейностите по мониторинг и оценка на Областната стратегия за развитие на социалните услуги се предвижда създаването на звена, които да изпълняват тези дейности, на две нива – областно и общинско.

На областно ниво под формата на Консултативен съвет по социално подпомагане ще се създаде консултативен орган към областна администрация, който на практика ще се яви аналог на Голямата работна група от етапа на стратегическо планиране. Съставът и функциите на Консултативния съвет по социално подпомагане (КССП) ще бъдат определени в акта за неговото създаване.

За оперативното изпълнение на дейностите КССП ще обособи на областно ниво Звено за мониторинг и оценка (ЗМО) с ясни и конкретни задачи и отговорности, което ще разполага с относителна независимост от преките изпълнители на услугите и мерките за социално включване. ЗМО ще се яви аналог на Областния оперативен екип, функциониращ в етапа на стратегическо планиране.

На общинско ниво, като аналог на Териториалните работни групи от етапа на стратегическо планиране, ще се създадат Общински звена за мониторинг и оценка (ОбЗМО).

Функциите и задачите, както и дейностите, които ЗМО и ОбЗМО ще осъществяват, механизмите за координация в дейността им се определят с решение на КССП.

Развитие на уменията и капацитета за осъществяване на дейностите по мониторинг и оценка изисква провеждането на специализирани обучения на екипите за мониторинг и оценка, които да дадат възможност за получаване от членовете на екипите на базисни познания и умения за планиране, изпълнение и координиране на дейностите по мониторинг и оценка; усвояване методът на логическата рамка и изграждане на умения за формулиране на количествени и качествени индикатори.

6.2.2 Планиране и изпълнение на дейностите за мониторинг и оценка.

Планът за действие по прилагането на системата за мониторинг и оценка предвижда разработване и приемане на:

- (а) дългосрочни планове за тригодишен/двугодишен период – първият период обхваща 2016-2018 г. и вторият период - 2019-2020 г.;
- (б) годишни оперативни планове за дейностите по мониторинг и оценка за всяка година от изпълнението на стратегията.

Дългосрочните и годишните планове за мониторинг и оценка се разработват от ЗМО, съгласуват се с КССП и се внасят за приемане от Областния съвет за развитие като част от годишния отчет по изпълнението на Стратегията и оперативния план за действие през следващата година.

Задължителните дейности по мониторинг и оценка включват:

- Събиране на базови данни за всички индикатори;
- Текущ мониторинг на дейностите – събиране на информация, посещения на място, доклади от мониторинговите посещения;
- Създаване и постоянно актуализиране на база данни на областно ниво с разбивка по общини, територии, теми, рискови групи и пр.;

- Актуализиране, систематизиране и анализ на данните за ключовите базови индикатори за ситуацията;
- Събиране на информация и анализ на индикаторите за прогреса в изпълнението на Стратегията;
- Разработване на годишен мониторингов доклад за цялостното изпълнение на Стратегията;
- Провеждане на междинна оценка на релеванността и ефективността на Стратегията - в края на третата година от външен екип от експерти. Заключениета и препоръките от Междинната оценка се използват при планирането на следващия двугодишен период от изпълнението на Стратегията;
- Финална оценка на ефективността и въздействието на Стратегията – провежда се в края на петата година от външен експертен екип. Заключениета и препоръките от оценката се използват при разработването на Областния план за регионално развитие за следващия период след 2020 година;
- Разпространение на заключенията и препоръките от мониторинга и оценката;
- Разработване и внасяне на предложения за промени/подобрене в приоритетните направления, целите, дейностите на Стратегията.

В зависимост от наличните ресурси могат да се планират и **допълнителни дейности** на ЗМО като:

- тематични оценки, фокусирани върху едно или повече приоритетни направления или върху една или повече групи дейности;
- проучвания по специфични въпроси, необходими за стартиране на нови дейности и/или иновативни услуги по целите на Стратегията.

Раздел В: План за действие.

7. Институционална рамка на изпълнението на стратегията.

7.1. Отговорности и роли в изпълнението на стратегията.

Ролите и задачите на общините и институциите на областно ниво, доставчиците на услуги и другите заинтересовани страни в изпълнението на Областната стратегия за развитие на социалните услуги се определят от техните компетенции, идентифицираните потребности на групите в риск и планираните дейности за посрещането им.

Областен управител и Областен съвет за развитие.

Областният управител отговаря за изпълнението на Областната стратегия за развитие на област Плевен, с която е свързана Областната стратегия за развитие на социалните услуги като секторна политика в област Плевен. Планирането на общи мерки на областно ниво и на съвместни дейности в няколко общини, прави фигурата на областния управител ключова за осигуряване на съответствие между националните и местните интереси и за координацията между специализираните териториални звена на централното държавно управление по отношение прилагането на секторните политики. При управление на регионалното развитие, областният управител има ясно определени отговорности и правомощия, които упражнява еднолично, чрез областната администрация или като председател на Областния съвет за развитие. Областният управител разполага със значителна оперативна самостоятелност и многопластови функции и се явява ключова координираща фигура между управленските нива (държавно – местно; централно – териториално), от една страна, и от друга – между секторните звена на централната изпълнителна власт.

Съгласно определените функции в рамковата нормативна уредба, **областният управител** има следната роля и отговорности в изпълнението на настоящата стратегия:

- Внася проекта на Областната стратегия за развитие на социалните услуги за обсъждане, съгласуване и за приемане от Областния съвет за развитие;
- Координира работата на общините на територията на областта при разработването на общинските стратегии за развитие на социалните услуги;
- Координира работата на кметовете на общини, РДСП и ДСП в изготвянето на годишните планове за развитие на социалните услуги на общинско равнище, с които се осигурява за изпълнението на общинската стратегия.
- Внася за одобрение в Областния съвет за развитие годишния план за изпълнение на стратегията, разработен от ЗМО и приет на КССП;
- Координира подготовката на проектни предложения за финансиране в съответствие с Областната стратегия за развитие на социалните услуги;
- Съвместно с РДСП Плевен подпомага развитието на услуги в общността на междуобщинско и областно ниво, насочени към подкрепа за интегритета на семейства и общности и предотвратяване на рискове, водещи към социално изключване и изолация на индивиди и групи; съдейства на общините за развитие на политики и услуги, насочени към намаляване на дела на хората, настанени в специализирани институции;
- Създава необходимите условия, координира, контролира и сътрудничи с всички заинтересовани страни, за да се повиши ефикасността на услугите и да се осигурят равни възможности на достъп на ползвателите до тях чрез развитие на междуобщинско партньорство и междусекторно сътрудничество.

Областният съвет за развитие на област Плевен е колективен междуведомствен орган, председателстван от областния управител, който също носи определени отговорности за развитието на социалните услуги на територията на областта. **Областният съвет за развитие:**

- Обсъжда и приема Областната стратегия за развитие на социалните услуги;
- Прави предложения за сключване на споразумения за сътрудничество между съседни общини за осъществяване на съвместни дейности в изпълнение на дейностите, заложи в стратегията;
- Отговаря за развитието на социалните и междусекторните услуги на територията на областта;
- Оценява инициативите на общините и на юридически лица с нестопанска цел, свързани със стратегията;
- Обсъжда и предлага инициативи и схеми за ресурсно осигуряване при изпълнението на Областната стратегия за развитие на социалните услуги, включително за финансиране на общински проекти;
- Приема годишната оценка за изпълнението на Областната стратегия за развитие на социалните услуги, разглежда предложенията и одобрява годишен план за изпълнението на стратегията на базата на заложените приоритети и цели и на актуализираната оценка на нуждите на групите в риск.

Областният съвет за развитие текущо получава информация за всички проекти, с които се кандидатства за финансиране на дейности по изпълнението на Областната стратегия за развитие на социални услуги. Съветът изслушва докладите на определените като ключови участници в изпълнението на стратегията за извършеното, за срещнатите трудности и проблеми, обсъжда представените предложения на общините за развитие на документа. По този начин се цели да се постигне успешно координиране на секторни политики, областни стратегии и общински стратегии, планове и програми и ефективно използване на средства по Оперативните програми.

РДСП и ДСП.

Регионалните дирекции за социално подпомагане, като териториални поделения на АСП в областните административни центрове, провеждат държавната социална политика на ниво област, а Дирекциите „Социално подпомагане” на територията на всяка община по отношение на закрила на детето, рехабилитация и социална интеграция на хората с увреждания и проучване на потребностите на населението в областта и в общините от социални помощи и социални услуги.

Ролята на РДСП – Плевен в изпълнението на Областната стратегия включва:

- Изготвя съвместно с общините годишен план за изпълнение на общинските стратегии за развитие на социални услуги;
- Поема оперативната и техническа координация на изпълнението на областната стратегията, с подкрепата на областна администрация и общините;
- Изготвя становища и прави предложения до АСП за откриване и закриване на социални услуги, в съответствие с планираните дейности в стратегията;

- Събира и актуализира база данни с резултатите от предоставяните социални услуги и следи за изпълнението на индикаторите за оценка на стратегията;

- Сътрудничи с областната и общинските администрации и с неправителствени организации при осъществяването на планираните дейности в стратегията;

- Осигурява методическа подкрепа на персонала на социалните услуги, планира програми за професионално развитие и квалификация и системен контрол върху предоставянето на социалните услуги, планирани в стратегията;

- Отговаря за подготовката на планове за закриване/трансформиране на СИ и тяхното изпълнение; РДСП носи отговорност за реформирането и реструктурирането на специализираните институции в област Плевен;

ДСП носят отговорност и изпълняват конкретни задачи при реализирането на Областната стратегия за развитие на социалните услуги:

- Правят предложения до кмета на общината за предоставяне на социални услуги в съответната община;

- Правят предложения до РДСП - Плевен за откриване, реформиране и закриване на социални услуги, съобразно планираните дейности в стратегията;

- ДСП и ОЗД управляват случаите на хората и децата в риск; разработват оценки и индивидуални планове за децата и лицата, настанени в специализирани институции;

- Осъществяват сътрудничество между общинската администрация и неправителствени организации във връзка с областната стратегия и предвидените дейности в нея;

- Събират и актуализират данните на базовите индикатори и резултатите от изпълнение на социалните услуги;

- ОЗД подпомага интегрирането на деца в ДМСГД и ДДЛРГ в детски ясли, детски градини и предучилищно образование; съвместно с мрежата от ЦОП в общините ОЗД работят за изграждане на връзки между децата, настанени в СИ и семейството им; провежда дейности за изграждане на родителски капацитет, за задържане и реинтеграция на децата в училище и за превенция на рисково поведение.

Предвид основните си функции, РДСП и ДСП (с отделите си по Социална закрила и Закрила на детето) имат отношение към всички заложили цели в Областната стратегия за развитие на социалните услуги и това са задачи свързани с:

- Идентифициране и насочване на случаи към социални и здравни услуги за ранна превенция; подкрепа на семейства в риск от изоставяне на дете;

- Насочване на семействата на деца с увреждания към дневни центрове и детски градини за получаване на гъвкава грижа;

- Насочване на семействата с увредени деца за ранна диагностика и навременна интервенция на увреждането;

- Работа по изграждане на връзка между децата, настанени в СИ и биологично или разширено семейство; реинтеграцията на деца в семейна среда;
- Оказване на методическа подкрепа и съдействие на ЦОП за формиране на мобилни екипи;
- Планиране (съвместно с Дирекции Бюро по труда) мерки за професионално ориентиране и трудова интеграция на младежи, предстоящи да напуснат СИ;
- Консултиране и насочване на семейства с деца в риск към социални услуги;
- ДСП пряко отговарят за преструктурирането и реформирането на СИ за деца и за лица с увреждания;
- Подпомагат изграждането на алтернативни социални услуги;
- Подпомагат общините при идентифициране на нуждаещите се от услуги в общността стари хора.

Същевременно взаимодействието на АСП с МТСП се определя като фактор за гарантиране на устойчивостта на изпълнението на областната стратегия чрез практическите възможности за осигуряване на средства за предоставяне на услуги като държавно-делегирана дейност.

Общини – Общински съвет, Кмет на община, Обществен съвет по социално подпомагане

Общините отговарят за цялостното изпълнение на областната Стратегия за развитие на социалните услуги на тяхната територия. За тази цел те разработват, приемат и прилагат Общинска стратегия за развитие на социалните услуги и Годишен план за развитие на социалните услуги. Нормативно установено е, че местното самоуправление се осъществява от общинския съвет, а местната изпълнителна власт - от кмета на общината. Така или иначе в своята съвкупност те заедно осъществяват местната власт.

Местните власти разработват и изпълняват интегрирани политики за развитие на хората в риск на тяхната територия като комбинират ресурсите и координират дейности в сферата на социалното подпомагане, образование, здравеопазване, политики на пазара на труда, водени от интересите и нуждите на групите и хората в риск. Общините са доставчик на социални услуги. Общините развиват интегрирани политики в подкрепа на децата в риск, хората с увреждания и старите хора. Осъществяват годишен мониторинг и оценка на изпълнението ѝ и оценка на нуждите на групите в риск.

Роля и отговорности на Общинския съвет:

- Обсъжда и приема Общинската стратегия за развитие на социални услуги на територията на общината и Годишния план за развитие на социалните услуги по предложение на кмета на общината;
- Одобрява докладите за изпълнението на Годишния план за развитие на социални услуги по предложение на кмета на общината;

- Съгласува проектни предложения за финансиране на социални услуги, които ще се развиват на територията на общината и планирани в Областната стратегия.

- Взема решения, свързани с развитие на СУ на територията на общината (откриване, закриване, разширяване, дофинансиране и пр.).

Роля на **кмета** на общината:

- Организира изработването на Годишните планове за развитие на социални услуги на територията на общината и след съгласуване с Обществения съвет по социално подпомагане ги внася за обсъждане и приемане от Общинския съвет;

- Кметът и общинската администрация осъществяват съгласуването на дейностите за развитие на социалните услуги с общите хоризонтални мерки за социално включване;

- Ръководи, организира и контролира дейността по изпълнението на Годишния план за развитие на социални услуги;

- Осъществява годишен мониторинг и оценка на изпълнението на програмата за реализация на общинския план за развитие на социални услуги и оценка на нуждите на групите в риск.

- След съгласуване с Обществения съвет представя за одобряване от общинския съвет на доклад за изпълнението на Годишния план за развитие на социални услуги;

- Търси възможности и осигурява финансиране от различни финансови източници за реализиране на конкретните общински дейности, планирани в областната стратегия.

Общественият съвет по социално подпомагане е консултативен орган към общината за осъществяване на сътрудничество, координация и консултация между община, централни държавни органи и доставчици на социални услуги с цел реализиране на социалната политика в конкретната общината. Неговата роля в изпълнението на стратегията е свързана с:

- Обсъждане на областната стратегия и осъществяване обществен контрол върху развитието на социалните услуги и инициативи, съобразно стратегията;

- Стимулиране на партньорството между местната власт и доставчиците на социални услуги за реализиране на планираните дейности в стратегията на територията на общината.

Местните власти носят конкретни отговорности също за иницирането и изпълнението на хоризонталните политики и мерки за социално включване. В този контекст, общините поемат и основната отговорност за изпълнението на мерки за социално включване, предвидени в Стратегията, като:

- Координират и иницират развитието на програми за повишаване на родителския капацитет, задържане на децата в училище, повишаване на качеството на образование и превенция на рисковото поведение на деца съвместно с училищата и центровете за обществена подкрепа;

- Отговарят и осигуряват условия за обхващане на всички деца на територията на общините в подготвителни групи и класове, гарантират спазването на задължителното изискване за записване на ученици в първи клас след завършена предучилищна подготовка;
- Координират и инициират развитието на програми в училищата за превенция на отпадането от училище и реинтеграция в образованието на отпадналите деца и младежи, както и за наваксване на образователни пропуски;
- Развиват смесени социално образователни услуги в Центровете за обществена подкрепа за превенция на отпадането и задържане на децата в училище;
- Развиват интегрирана политика за подкрепа на хората в пенсионна възраст чрез комбиниране на ресурсите на Домашен социален патронаж, националните и оперативните програми за предоставяне на грижи в домашна среда и за осигуряване на заетост (НПОСПОЗ), клубовете на пенсионера и читалища. Разширяват функциите на патронажа и развиват мобилни екипи за предоставяне на домашни грижи;
- Осигуряват условия за посещаване в масови детски градини и училища на деца с увреждания, включително с осигуряване на транспорт и на достъпна среда.

Държавна агенция за закрила на детето

Държавната агенция за закрила на детето:

- Оказва методическа помощ на областния управител, местни власти и администрация, юридически и физически лица, осъществяващи дейности по закрила на детето и на други държавни органи за реализиране и оценка на техните дейности при осъществяване на планираните в областната стратегия социалните услуги за деца;
- Издава лицензи на доставчиците на новоразкрити социални услуги за деца;
- Контролира стандартите и критериите за качество на социалните услуги за деца и семейства.

РИО на МОН.

Регионалният инспекторат по образованието на МОН - Плевен отговаря съвместно с РДСП за координиране и изпълнение на дейности за достъп до качествено образование на деца и ученици, реинтеграция в системата на образование на необхванати, отпаднали и нередовно посещаващи училище ученици. Важна роля в реализацията на мерките в сферата на образованието, заложи в Стратегията, изпълняват и **Екипът за комплексно педагогическо оценяване към РИО на МОН**, както и **Ресурсният център за подпомагане на интегрираното обучение и възпитание на деца и ученици със специални образователни потребности.**

РИО на МОН:

- Носи отговорност за интегриране в системата на образование на децата с увреждания, отглеждани в семействата;
- Осигурява методическо ръководство на училищата за насочване на нередовно посещаващи училище ученици и деца с рисково поведение към отделите за закрила на детето и Центровете за обществена подкрепа във всички общини от област Плевен;
- Осигурява методическо ръководство и насърчава училищата за развитие на дейности съвместно с ЦОП и НПО за повишаване на мотивацията на учениците за задържане в училище и за запълване на свободното им време според индивидуалните им интереси; програми и проекти за превенция на рисковото поведение на деца; за реинтеграция в системата на образование на отпаднали деца, за задържането им в училище чрез участие в извънкласни дейности според индивидуалните им интереси и за наваксване на образователни пропуски;
- Осигурява контрол върху обхващането на всички деца на територията на област Плевен в предучилищна подготовка и възпитание; върху редовното посещение на ученици в училище;
- Съвместно с РДСП, ДБТ и директори на училища планира програми за вечерно и професионално обучение за младежи и възрастни с основно и по-ниско образование.

Екипът за комплексно педагогическо оценяване (ЕКПО) към РИО на МОН:

- изготвя първична оценка на децата със специални образователни потребности (СОП), предварително консултирана от лекар специалист;
- насочва децата към подходяща форма на обучение;
- оказва съдействие за извеждане на деца от помощните училища като изготвя оценка за образователните им потребности.

Ресурсният център за подпомагане на интегрираното обучение и възпитание на деца и ученици със специални образователни потребности за област Плевен е държавно обслужващо звено – извънучилищно педагогическо учреждение със следните задачи:

- осъществява дейности по провеждане на държавната политика за интегрирано и включващо образование и изпълнява консултативни, образователно-възпитателни, рехабилитационни и координиращи функции;
- координира и осигурява условия (съвместно с общообразователните училища) за интегрираното обучение на деца със СОП, чрез изработване на индивидуални образователни програми, осигуряване на ресурсни учители и други специалисти (логопед, психолог, тифлопедагог, сурдопедагог).

Регионална здравна инспекция.

Държавната здравна политика на територията на областта се осъществява и организира от Регионална здравна инспекция (РЗИ). РЗИ отговаря за координацията и изпълнението на хоризонтални здравни мерки, насочени към хората в риск на територията на област Плевен. Създава база данни за здравни специалисти в помощ на хора с увреждания и хора със зависимости, която се използва от ДСП за насочване и консултиране на клиенти в риск.

Конкретните им отговорности са насочени към: здравна профилактика на майчинството/бременността с фокус нежелана и рискова бременност; медицинска рехабилитация за деца и възрастни с увреждания и подкрепа за техните семейства; разработване на здравно-социални програми за семейно планиране; качествена здравна грижа в домовете за деца, хора с увреждания и стари хора във всички общини на област Плевен.

Дирекции „Бюро по труда“.

Дирекция „Бюро по труда“ участва в планирането и изпълнението на програми и активни мерки за интеграция на пазара на труда на хора в риск (възрастни с увреждания, младежи, напускащи специализирани институции, младежи, отпаднали от училище, трайно безработни, в това число хора от ромски общности в обособени квартали) и мерки за подкрепа на семействата на групи в риск (на деца, настанени в СИ, деца и възрастни с увреждания, живеещи в семейна среда).

Основната роля на дирекцията "Бюро по труда" по изпълнението на стратегията включва:

- Участие в разработването на областни и местни програми за заетост и за обучение на рискови групи;
- Консултиране на младежи, напускащи и напуснали институции с цел професионално ориентиране, повишаване на квалификацията и посредничество при намиране на работа;
- Разработване на мерки и програми съвместно с общините за професионална квалификация и включване на пазара на труда на възрастни с увреждания и на роми, живеещи в затворени етнически общности;
- Участие в разработването на програми за обучение и пренасочване на персонал от СИ;
- Посредничество между работодатели и безработни от рисковите групи с цел намиране на работа;
- Активно взаимодействие с институциите от други сектори (системата на здравеопазването, образованието и социалните услуги, териториалните органи на изпълнителната власт, органите на местното самоуправление, ръководствата на регионалните структури на представителните организации на работниците, служителите и на работодателите, НПО) при прилагането на Областната стратегия за развитие на социалните услуги в област Плевен.

Неправителствени организации.

Важна роля в изпълнението на стратегията играят НПО – част от тях участват в предоставянето на социални услуги като преки доставчици, други допринасят за прилагането на принципите и философията на Стратегията като представители на гражданското общество и групите в риск в област Плевен. Гражданските организации предоставят социални, здравни и образователни услуги на територията на общината и областта за хора в риск. Съвместно с общините, териториалните структури на АСП и гражданите НПО разработват интегрирани политики и мерки за социално включване. Участват в иницирането и изпълнението на хоризонтални мерки и политики за социално включване като партньори на общините и/или водещи организации за проектите. Подпомагат училищата, ЦОП и СИ при работа със семейството и с деца за изграждане на умения за самостоятелен живот и индивидуално развитие, задържане в училище, превенция на рисковото поведение и зависимости.

НПО участват в актуализирането на Стратегията, в изготвянето на годишен план за действие и в осъществяването на мониторинг и оценка на изпълнението ѝ като подпомагат събирането на данни и оценката на потребностите на крайните потребители.

Местен бизнес, организации на бизнеса.

Местният бизнес не е включен в процеса на областното планиране, но неговите представители могат да участват в изпълнението на част от дейностите в стратегията. Приносът на местния бизнес се очертава в някои направления:

- Мобилизиране на бизнеса в публично-частните партньорства (за интегриране на пазара на труда на младежи, напускащи специализираните институции, за изграждане на социална инфраструктура, поддържане на различните сгради за социални услуги, социално предприемачество.)
- Финансиране и съфинансиране на пилотни алтернативни социални услуги, които са от особено значение за решаване на проблемите на рисковите групи, но са извън кръга на държавното финансиране.

7.2. Механизми на партньорството.

Ефективното междуобщинско партньорство и междусекторно сътрудничество ще допринесе за изграждане на оптимална мрежа от социални услуги в област Плевен, която да осигури равен достъп до услуги за рисковите групи и инструменти за максимално оползотворяване на наличните ресурси.

При изпълнението на Стратегията са заложили конкретни дейности за развиване и апробиране на механизми за осъществяване на планираните смесени услуги и съвместни дейности между общини и сектори в решаването на проблемите на рисковите групи, както и дейности за разработване на модели и процедури на взаимодействие между ангажираните заинтересовани страни.

В област Плевен ще бъдат използвани разнообразни инструменти за сътрудничество като:

- Споразумения за съвместна работа за инициране/изпълнение на общи дейности, междуобщински и смесени;
- Партньорства – съвместни действия в определени от споразумението насоки за съвместна работа;
- Граждански/обществени съвети с постоянно действие;
- Съвместно разработване на Общински планове за развитие, бюджета на общината, други стратегии, концепции и други;
- Обществени форуми – с периодично действие и вземане на консенсус и конференции с консенсус;
- Отворени работни групи с участие на всички заинтересовани страни и участие на експерти в съвместни работни групи, комисии и екипи
- Привличане на местния бизнес и организациите на предприемачите при изпълнението на стратегията (за интегриране на пазара на труда на младежи, напускащи специализираните институции, за изграждане на социална инфраструктура, поддържане на различните сгради за социални услуги, социално предприемачество.).
- Развитие на публично-частните партньорства при финансиране и съфинансиране на пилотни алтернативни социални услуги, които са от особено значение за решаване на проблемите на рисковите групи, но са извън кръга на държавното финансиране.

8. Ресурси.

8.1. Изграждане на капацитет за изпълнение на стратегията.

Изграждането на капацитет за изпълнение на Областната стратегия за развитие на социалните услуги е тема в две водещи направления.

От една страна, капацитетът е със знак за равенство на възможностите, спрямо изискванията на обществото за максимално задоволяване на потребностите от оказване на адекватна грижа за нуждаещи се групи от населението и осигуряване на добър жизнен стандарт за всички, гарантиран от равния достъп до образование, здравеопазване, социални услуги, културно развитие, трудова заетост и доходи.

От друга страна, капацитетът е мерило за отчитане степента на гражданска удовлетвореност, по отношение предявените претенции на хората към своите овластени представители – органи, организации, институции в различни ресори на публичната сфера, за наличие на сериозен професионализъм, ефективност на решенията и качество на изпълнението.

В обобщение, капацитетът за изпълнение на стратегията е своеобразен синтетичен продукт по предназначение, получен от проявени административни умения, във вид на знания и опит, да се организира компетентно предоставяне на резултативни социални услуги.

Развитие на капацитета за предоставяне на социални услуги.

За развитие на капацитета за предоставяне на социални услуги е необходимо следното:

- Повишаване функционалните възможности на социалната инфраструктура;
- Развитие на човешките ресурси;
- Обвързване на социалните услуги с политиките за развитие на отделните общности;
- Осигуряване на повече финансови ресурси за развитие на социални услуги.
- изграждане на нова или модернизирани на наличната материална база;
- създаване на условия, позволяващи модифициране на услугите, въвеждането на нови техники и прилагането на съвременни методики за работа, съобразно действащите критерии и стандарти;
- подобряване на организационната среда в социалните структури;
- прилагане принципите на доброто управление;
- скъсяване на дистанцията между науката и практиката в социалните дейности;
- развитие на социални услуги, предвидени в планови документи;
- привеждане на действащите документи за развитие на социални услуги, предназначени за отделни общности в съответствие с идентифицираните обществени потребности;
- повишаване на проектната активност;
- привличане на допълнителни финансови ресурси.

Изграждане на административен и организационен капацитет.

Изграждането на административен капацитет е част от задължителния подход за утвърждаване на ефективното управление, има общ характер, от гледна точка на средствата, и служи за създаване на добра основа за реализацията на избраните тактически прийоми, следвайки начертания от стратегията път на желаната промяна.

В тази връзка е необходимо:

- Развиване на мрежова стратегия при предоставянето на социални услуги;
- Постигане на устойчивост и дългосрочна ориентация на социалните услуги към определящите тенденции в публичната сфера.

В конкретиката на обстоятелствата, влизат в съображение целенасочени действия за осъществяване на, свързано между публичните субекти, институционално структуриране на услугите;

- съгласуване на управленския инструментариум на ниво териториални администрации;

- реализиране на взаимодействия по предоставянето на социални услуги между заинтересованите страни в рамките на региона;
- координиране на основните секторни политики и практики;
- увеличаване трансфера на компетенции и ресурси в социалната сфера.

8.2. Финансиране.

Източници на финансиране.

Най-общо източниците за финансиране могат да бъдат разделени на две основни групи:

Първа група: Финансирането е планирано да се осигури от единствен източник. В тази група като източник на финансиране е посочен един от следните:

- финансиране чрез местни приходи;
- финансиране чрез държавния бюджет;
- финансиране със собствени средства на доставчика на социални услуги (когато той не е община);
- финансиране със средства по проекти.

Втора група: Финансирането е планирано да се осигури от повече от един източници. В тази група общините са посочили следните възможности:

- финансиране със средства по проекти и местни приходи;
- финансиране със средства по проекти и средства от държавния бюджет;
- финансиране със средства от държавния бюджет и местни приходи;
- финансиране със средства по проекти, средства от държавния бюджет и местни приходи;
- финансиране със средства по проекти и собствени средства на доставчика на социални услуги (когато той не е община);

9 . Комуникационна програма.

Важно условие за ефективното реализиране на Областната стратегия за развитие на социалните услуги е политиката за предоставянето на информация до обществеността. Обществеността трябва да получи пълна и обективна информация за всяка стъпка при реализиране на дейностите в стратегията. Реализирането на стратегията ще се съпровожда от различни информационни мероприятия, които ще осигурят нейната публичност, както в процеса на разработване, така и по време на реализация.

9.1 Цели, задачи и методи.

Целта на комуникационната програма е да популяризира сред широката общественост и заинтересованите страни ползите, положителните ефекти и резултатите от изпълнението на Областната стратегия за развитие на социални услуги (2016 – 2020).

Конкретните задачи са:

- Да привлече общественото внимание и да повиши чувствителността на обществото към хората от различните уязвими групи, към техните потребности и възможности за решаване на проблемите им;
- Да осигури подкрепа на цялата общественост по приоритетните направления, мерки и дейности, както и привличане подкрепата на всички заинтересовани страни за постигане на целите на Областната стратегия за развитие на социалните услуги в областта;
- Да популяризира принципите и посланията на Областната стратегия за толерантност, социална интеграция, равни права и равен достъп на всеки до възможности за развитие.

Мерки:

- Популяризиране на настоящите, подлежащите на реформиране и планираните нови социални услуги в резултат от проучените реални потребности на рисковите групи на територията на областта;
- Информирание на местната общност и всички заинтересовани страни за Областната Стратегия за развитие на социалните услуги на територията на област Плевен;
- Стимулиране ангажираността на всички участници в разработването на стратегията с нейното изпълнение.
- Популяризиране на органите и институциите на местно и национално ниво, които са ангажирани с планирането, предоставянето и финансирането на социални услуги на територията на област Плевен;

Целевите групи на комуникационната стратегия са:

- Органи и институции на държавната и местната власт;
- Териториални структури на държавните органи и институции;
- Неправителствени организации и граждански инициативи;
- Доставчици на социални услуги;
- Приоритетни целеви групи на областната стратегия за социални услуги;
- Потребители на социални услуги;
- Лидери на обществено мнение;
- Медии;
- Широката общественост.

Включването на партньорите предвижда делегиране на информационни и комуникационни функции на партньорите по изпълнение на Областната стратегия за развитие на социалните услуги – РДСП и Областна администрация. При изпълнението на стратегията ще се търси съгласуване и взаимодействие с всички заинтересовани страни, участвали в разработването на стратегията и за нейното изпълнение. Комуникационната стратегия ще подкрепя инициативи на гражданското общество,

стимулирани от Областната стратегия за развитие на социалните услуги, както и местни НПО, насочени към групи, които трудно могат да бъдат достигнати чрез средствата за масово осведомяване.

Механизмите и подходите, които ще се прилагат при изпълнението на комуникационната програма включват:

- Създаване на устойчива информационна среда чрез ефективно използване на различни начини и форми за комуникиране и промотиране на Областната стратегия за развитие на социални услуги: пропаганда, PR, лобизъм, групи за натиск, социологически и политологически инструментариуми, изграждане на идентичности, реклама;
- Установяване на приемливи норми и параметри на взаимоотношения между участниците в комуникационния процес – всички заинтересовани страни от изпълнението на стратегията;
- Изграждане на адекватна и възпроизвеждаща се информационна среда чрез:
  - Подаване на достатъчна информация в общественото пространство;
  - Търсене на отзвук и обратна връзка от разпространената информация;
  - Предвиждане на възможности за коригиращи действия;
  - Прецизен избор на отделните информационни фрагменти и разполагането им в пространството на отделните медии с цел възходящо мултиплициране на посланията.

Основни комуникационни техники. Комуникационната програма се основава върху няколко основни форми: директна комуникация, комуникация чрез масовите медии, комуникация чрез Интернет и информационни материали и работа с партньори.

Директна комуникация цели да предостави възможност на заинтересованите страни и на широката общественост да споделят своите мнения, гледни точки и предложения в рамките на дискусии, кръгли маси и дебати. Проблемите в социалната сфера изискват непрекъснат дебат и достигане на гласа на обикновените граждани до отговорните за вземане на политическите решения. Само чрез пряк дебат и комуникация могат да бъдат координирани и хармонизирани усилията на ангажираните с различни секторни политики.

Комуникация чрез масовите медии. Важно е редовното и системно предоставяне на информация относно изпълнението на Областната стратегия за социалните услуги чрез:

- пресконференции, брифинги и съобщения за медиите;
- неформални работни срещи с представители на медиите;
- планиране на репортажи, интервюта, кореспонденции за публикуване в медии с регионално и национално покритие, с цел разпространяване на информация относно популяризиране на визията, целите и приоритетите на областната стратегия.

Комуникация чрез Интернет и информационни материали. Поддържане и актуализиране на информацията за областната стратегия за развитие на социалните услуги в уеб сайтовете на партньорите и на заинтересованите страни. Разработване и

публикуване на тематични информационни материали съобразени с визията, целите и приоритетите на областната стратегия за развитие на социалните услуги.

9.2. Оперативно изпълнение на комуникационната програма.

За постигането на целите и реализацията на дейностите в настоящата комуникационната програма е необходимо оперативното ѝ изпълнение да се възложи на професионалист за връзки с обществеността, който да е пряко ангажиран с наблюдението и отразяването на информационните потоци, свързани с изпълнението на Областната стратегия за развитие на социалните услуги в областта.

Тази функция ще бъде изпълнявана от експерта за връзки с обществеността в областна администрация в сътрудничество с Консултативния съвет по социално подпомагане и Звеното за мониторинг и оценка формирани.

За целите на своите нови отговорности и задължения служителят за връзки с обществеността към областна администрация е необходимо да участва както в организирани обучения за експертите, отговарящи пряко за имплементирането на Областната стратегия за развитие на социалните услуги, така и на редовните заседания на тези органи.

Задачи и отговорности на експерта за връзки с обществеността в областна администрация за реализирането на комуникационната програма

- Съгласува и синхронизира своите действия с екипите на Звеното за мониторинг и оценка;
- Участва в планирането на дейности, свързани с реализирането на целите на комуникационната програма;
- Координира цялостното изпълнение на заложените дейности за изпълнение на комуникационната програма;
- Популяризира актуална информация по изпълнението на областната стратегия за развитие на социалните услуги;
- Организира пресконференции и други информационни мероприятия за постигането на целите и дейностите на комуникационната програма;
- Следи за подаването от всички заинтересовани страни на унифицирана информация и послания в общественото пространство във връзка с изпълнението на целите на стратегията

Дейности:

- Системно и периодично подаване на достатъчна информация в общественото пространство и прецизен избор на отделните информационни фрагменти, разполагането им в пространството на отделните медии с цел възходящо мултиплициране на посланията;
- Търсене на обратна връзка от разпространената информация и предвиждане на възможности за коригиращи действия;

- Редовно организиране на пресконференции, публикации в медиите за запознаване на заинтересованите страни и широката общественост с текущите дейности от Стратегията;
- Публикации на информационни материали и разпространението им в уеб-пространството за текущите дейности от Стратегията;
- Организиране на семинари и дискуссионни форуми с участието на представители на заинтересовани страни;
- Изработване на информационни и комуникационни материали и периодичното им актуализиране;
- Публикуване на областната стратегия като част от стратегията за регионално развитие на област.

10. Етапи в изпълнението на стратегията.

Основни етапи.

Областната стратегия за развитието на социалните услуги в област Плевен обхваща 5-годишен период (2016 – 2020), в който се обособяват два етапа за изпълнение на стратегията, всеки от които започва с период на подготовка и интензивно оперативно планиране, както следва:

	Период	Дейности
Подготвителен етап	Първото тримесечие на 2016 г.	<ul style="list-style-type: none"> • Изготвяне и приемане на Общински стратегии развитие на социалните услуги в 11-те общини; • Изготвяне и приемане на Годишните планове за развитие на социалните услуги за 2017 г. в 11-те общини; • Оперативно планиране на интервенцията през първите 3 години;
Първи етап	2016 - 2018	Изпълнение на дейностите по стратегията
Оценка и препланиране	Четвърто тримесечие на 2018 г.	<ul style="list-style-type: none"> • Междинна оценка на постигнатите резултати и ефекти от стратегията • Препланиране на следващия период в съответствие със заключенията и препоръките от междинната оценка
Втори етап	2019 – 2020	Изпълнение на дейностите по стратегията
	2020	Финална оценка на въздействието от Областната стратегия

Подготовката за стартиране на Стратегията обхваща няколко основни компонента, чрез които се поставя основата за успешното изпълнение на същинските дейности и постигането на целите, резултатите и цялостния ефект от областната стратегия:

- 1) Формиране на структури, организационна рамка:
  - Създаване на Консултативен съвет по социално подпомагане (КССП) към областна администрация - Плевен;
  - Създаване на Звено за мониторинг и оценка (ЗМО) към КССП;
  - Създаване на общински Звена за мониторинг и оценка (ОбЗМО);
  - Утвърждаване на процедури/отговорности за координация на Областната стратегия.
- 2) Валидизиране на Областната стратегия на общинско ниво:
  - Изготвяне и приемане на Общински стратегии за развитие на социалните услуги на основата на Областната стратегия;
  - Адаптиране на общинските планове за развитие на социалните услуги към приоритетите, целите и принципите на Областната стратегия.
- 3) Оперативно планиране, създаване на процедури и комуникационни канали за обмен на информация.
- 4) Утвърждаване ефективно взаимодействие между партньорите, механизми на сътрудничество между заинтересованите страни, мрежи за изпълнение на Стратегията:
  - Осигуряване на партньорство и подкрепа от заинтересованите страни на ниво община;
  - Осъществяване на информационни срещи и консултации между представители на общински съвет, общинска администрация, доставчици и представители на потребители на социални услуги;
  - Провеждане на областно ниво на срещи и дискусии с всички заинтересовани страни.

Раздел Д: Приложения

1. Областен анализ на ситуацията и оценка на потребностите в област Плевен
2. Таблицы за планирани социални услуги по общини в област Плевен
3. Логическа рамка и ключови индикатори в за успех на ОСРСУ в област Плевен
4. Сравнителни таблици за броя на персонала преди стартирането (2015г.) и в хода на изпълнение на стратегията (2016 – 2020г.) по общини

Използвани съкращения (абривиатури)

АЗ	Агенция по заетостта
АСП	Агенция за социално подпомагане
АХУ	Агенция за хора с увреждания
ГРАО	Гражданска регистрация и административно обслужване
ДАЗД	Държавната агенция за закрила на детето
ДБТ	Дирекция Бюро по труда
ДДЛРГ	Дом за деца лишени от родителски грижи
ДДМУИ	Дом за деца и младежи с умствена изостаналост
ДДУИ	Дом за деца с умствена изостаналост
ДМСГД	Дом за медико-социални грижи за деца
ДРСЗ	Дирекция “Регионална служба по заетостта”
ДП	Домашен помощник
ДСП	Дирекция „Социално подпомагане”
ДЦДМУ	Дневен център за деца и младежи с увреждания
ДЦДМУИ	Дневен център за деца и младежи с умствена изостаналост
ДЦДУ	Дневен център за деца с увреждания
ЕКПО	Екип за комплексно педагогическо оценяване към РИО на МОМН
ЗЖ	Защитено жилище
ЗМБ	Звено „Майка и бебе”
ЗМО	Звено за мониторинг и оценка
КССП	Консултативен съвет по социално подпомагане
ЛА	Личен асистент
МБАЛ	Многопрофилна болница за амбулаторно лечение
МКБППМН	Местна комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни
МТСП	Министерството на труда и социалната политика
МФ	Министерството на финансите
НЖ	Наблюдавано жилище
НПО	Неправителствена организация
ОЗД	Отдел “Закрила на детето”
Отдел “СЗ”	Отдел “Социална закрила”
РДСП	Регионална дирекция за социално подпомагане
РИО на МОН	Регионален инспекторат по образование към Министерството на образованието и науката
РПУ	Районно полицейско управление
РЗИ	Регионална здравна инспекция
РЦПИОВДУСОП	Ресурсен център за подпомагане на интегрираното обучение и възпитание на деца и ученици със специални образователни потребности
СА	Социален асистент
СИ	Специализирана институция
СОП	Специални образователни потребности

СУ	Социална услуга
ЦНСТ	Център за настаняване от семеен тип
ЦОП	Център за обществена подкрепа
ЦРДУ	Център за работа с деца на улицата
ЦСРИ	Център за социална рехабилитация и интеграция